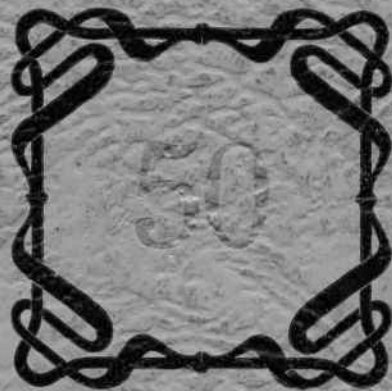

PARAFIA SW. JÓZEF

MANISTEE, MICHIGAN

PAMIĄTKA
Złotego Jubileuszu

ZAŁOŻENIA

Parafii św. Józefa

W

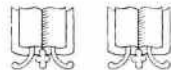
MANISTEE

1884-1934

DEDYKACYA

Stronice niniejszego Pamiętnika są poświęcone, z najgłębszym szacunkiem, ezeigodnej pamięci Wielebnych Księży: Mateusza Grochowskiego, Biskupa Edwarda Kozłowskiego, Leopolda Opyrchalskiego i tych zacnych, szczerych i pełnych poświęcenia pierwszych Organizatorów i Założycieli Parafii naszej, Świętego Józefa.

ŚWIĘTY JÓZEF, PATRON PARAFII

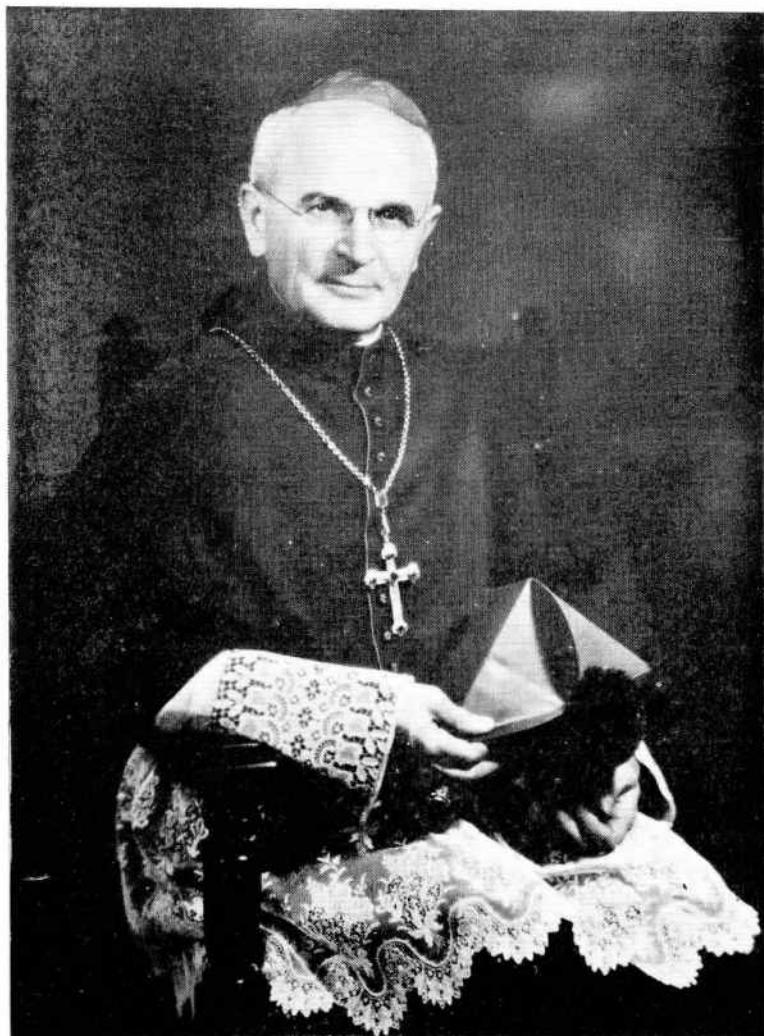
Szczęśliwy kto sobie Patrona
Józefa ma za Opiekuna,
Niechaj niczego się nie boi,
Bo Święty Józef przy nim stoi,
Nie zginie.

Gdy zaś przyjdzie przed Sędziego
Stawić się, wiele straszliwego;
Bądźże mi, Józefie, przy sądzie,
Kiedy mnie Bóg sądzić zasiądzie,
Patronem.

JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚĆ OJCIEC ŚWIĘTY
PAPIEŻ PIUS XI

Najprzewielebniejszy
KS. BISKUP JÓZEF G. PINTEN
Biskup Diecezyi Grand Rapidskiej

KÓSCIOŁ ŚW. JÓZEFA W MANISTEE, MICH.

Patrzcie, o dziatki, te wieże i mury,
Wystawili Polski synowie i córzy,
Byli oni nasi, pradziady i dziady,
Szanujmy ich pamięć i idźmy w ich ślady.
Oni w ziemi leżą, my po nich stąpamy,
Oni byli tymiż, jak my Polakami,
Oni żyli wiarą i mową ojezystą,
Szczęśliwie też przeszli swą drogę ciernistą
Nam ustali ścieżkę i prostą i błogą,
Chcą od swoich wnuków, by tąż samą drogą,
Co ich poprzednicy, tak postępowali,
By pracy i trudów ich nie zmarnowali.

—Ks. Józef Karpinski.

Kochani Parafianie:

Kreśląc historię waszej parafii, której z łaski Bożej mnie przypadło być obecnym proboszczem, zdumienie mnie ogarnia, gdy rozważam jak dobrotliwie Pan Najwyższy kierował, dopomagał, prowadził i uwieńczył wysiłki, poświęcenia i ofiarność waszą. To też najpierw Bogu dzięki serdeczne składam, a potem Was ojcowie i matki wdzięcznie wspominam, którzyście nie żalowali ni zachodu ni ofiary, aby dzieło Boże doprowadzić do tak pomyślnego skutku.

Pięćdziesiąt lat minęło od założenia parafii!

Wielu z założycieli przeniosło się już do wieczności. Niech im Bóg dobry da nagrodę w niebie. Wam zaś, którzy na posterunku dotąd trwacie, dzięki za wytrwałą i dzielną współpracę.

Pięćdziesiąt lat minęło!

Pięćdziesiąt lat ofiarności i zbożnej pracy dla Boga, dla nieba.

Na samem podziękowaniu wszakże wdzięczność nasza tak ku zmarłym jak i żyjącym dobrodziejom parafii skończyć się nie powinna. Ojcowie nasi nie tylko wzniesli dla nas parafię, ale równocześnie zostawili nam przykład do naśladowania i zachętę do potrzymania dzieła dokonanego, owszem nałożyli obowiązek na obecne i przyszłe pokolenia, aby nie tylko utrzymały co odebrały, ale z pomocą Bożą starały się o dalszy rozwój i rozkwit tak materialny jak i duchowny parafii Świętego Józefa.

Jeżeli choć w przybliżeniu naśladować będziemy przykład ojców naszych i pozostaniemy wiernymi ich ideałom, bez trwogi w przyszłość spojrzeć możemy, pewni, że spuściznę od nich odebraną, przyszłym pokoleniom oddamy w niezem nienaruszoną ani zaniedbaną, ale upiększoną naszą pracą, ofiarą, i poświęceniem.

Z ufnością więc, wam, kochana młodzieży, poruszam dalsze losy parafii waszej. Niech Pan Najwyższy da wam obchodzić dyamentowy jubileusz tak radośnie jak my obecnie święcimy złoty.

A jeżeli mi wolno, to proszę bardzo, abyście choć z małą wdzięcznością nas wtedy wspomnili jak my obecnie mile wspominali ojców i matki wasze.

Jeszcze raz, "Bóg zapłać" dobrodziejom parafii Świętego Józefa.

KS. JAN KAPŁANOWSKI.

KŚ. JAN D. KAPŁANOWSKI, Obeeny Proboszcz.

SŁOWO WSTĘPNE

Historya Polskiej parafii Św. Józefa w Manistee, Michigan, jak z resztą każdej innej osady polskiej w tym kraju, jest połączona nierozdzielnie z historją, życiem, i pracą tych zacnych polskich kapłanów, którzy z zaparciem się, nie mówiąc już o niewygodach i olbrzymich trudach, zdążali do najdalszych placówek, ażeby nie tylko podnieść ducha narodowego, który chwilowo był przygnębiony wędrówkami Polaków na obczyźnie, ale przede wszystkim, ażeby im nieść pociechę religijną, głosić słowo Boże, i nie pozwolić im utracić tego najdroższego skarbu jakim jest wiara święta.

Do takich księży pionierów tutejszej okolicy, słusznie zaliczamy Księży: Szulaka, Ojca Kapucyna, Kralezyńskiego, Rodowicza, Wołowskiego, Józefa Domrowskiego, Józefa Barzyńskiego, Kandyda Kozłowskiego, i innych, których nazwisk nie można dzisiaj dokładnie zebrać.

To też dzięki tym polskim kapłanom, osada Manisteejska, jak stopniowo rosła liczebnie, tak i na duchu religijnym rozwijała się. A dowodem tego, iż po niewiele latach, mimo klęsk żywiołowych i przeszkód ze strony obcych a niechętnym im, założyli swą odrębną parafię,

wzniesli swe własne budynki, które dzisiaj nie tylko są chlubą Polaków, ale i ozdobą całego miasta.

Pomijam historyczne początki miasta naszego, jako też i inne choć ważniejsze wypadki rozwoju tutejszej okolicy, które to w pamiętniku z okazji 25 Jubileuszu parafii Św. Józefa wydane, tak umiejętnie a szczegółowo opisał ś. p. Ks. Leopold Opyrchalski.

Cheć tylko wspomnieć niektóre nazwiska starych obywateli tutejszej polonii, którzy zapisali się w historii naszej niezatartemi głoskami. Mam tu na myśli Sylwestra i Jana Kubaekich, Jana Gramzę, Franciszka Weleńskiego, Piotra Wojteckiego, Feliksa Kukłę, Walentego Purgiel, Marcina Sielskiego, Stanisława Cichego, Walentego Jurkowskiego, Mikołaja Jach, Józefa Adamskiego, Franciszka Jarzę, Andrzeja Kott, Wawrzyna Wrzesińskiego, Aleksandra Kosnika, Piotra Fryske, Pawła Brewkę. Ci to i wielu innych, którzy już wiecznym snem spoczywają, zdziałali że duch polski w Manistee nie upadł, ale wkorzenił i rozkrzewił się w potężne konary. Rozwój jednak stały parafii Św. Józefa rozpoczyna się właściwie z nastaniem, ustalonych proboszczów, którym tu o ile nas źródła nie zawiodą kilka słów poświęcimy.

Historia Parafii Św. Józefa w Manistee, w Jej Pierwszem Zaraniu.

Polska parafia Św. Józefa w Manistee, Mich., należy do Diecezji Grand Rapids, którą utworzono 19-go Maja, roku 1882, przez rozdzielenie Diecezji Detroitkiej. Polacy zaczęli przybywać do Manistee już od roku 1871, lecz zanim zorganizowali własną parafię, należeli przez dłuższy czas do francuskiej parafii Najśw. Panny Maryi, do której uczęszczali wszyscy katolicy. Do spowiedzi chodzili wieczorami do Misyonarzy polskich, którzy tutaj od czasu do czasu z innych miast przyjeżdżali. Zaiste ciężka to była dola! O jakżeż musiało się smuć ić serce, gdy przyjechali tutaj do obcego kraju i zamieszkali pomiędzy obcymi, daleko od wiejskiego kościółka, w którym co Niedziele i święta słuchali słowa Bożego w ojczystym języku i w nim chwalili Stwórcę nieba i ziemi.

To też zaczęli przemyślać o własnym, polskim kościele, lecz z powodu braku odpowiednich funduszów, przez długi czas nie przedsięwzięli nic stanowczego; aż dopiero około roku 1881 za inicjatywą ks. Szulaka i za pozwoleniem biskupa rozpoczęli Polacy zbierać między sobą pieniądze na kościół polski. Zebrawszy jaki taki fundusz, zakupili miejsce, na którym stoją obecnie wszystkie zabudowania parafialne, wkrótce zaś potem zabrali się do budowy kościoła, tak iż roku 1882-go ks. Szulak, Jezuita z Chicago, poświęcił im kamień węgielny; z powodu jednak braku dalszych funduszów, przez dłuższy czas nie robiono, aż dopiero po roku przerwy, i to z wielkim wysiłkiem, postawiono szkielet drewniany i to bez dachu.

Pan Bóg jednak chciał widocznie doświadczyć ich wierności i wytrwałości, bo zaraz w roku 1883 dopuścił na nich krzyż ciężki: straszna wichura nawieźliła Manistee i wywracając całą budowę, zniszczyła całą ich pracę dotychczasową. Lamentu, narzekań i płaczu, wśród braci naszej, najwymowniejsze usta nie zdołają opowiedzieć. Wszyscy chwilowo zwątpili, że kościół własny mieć kiedy będą. Wezwawszy jednak Boga na pomoc, zabrano się na nowo do pracy i wkrótce

przy dobrych chęciach i wysiłkach wszystkich, robotę przy nowym kościele rozpoczęto. W tym czasie przybył tutaj ks. Kandyd Kozłowski i zaczął się opiekować Polakami tutejszymi, odprawiając dla nich nabożeństwa we francuskim kościele Najśw. Panny Maryi.

Tymczasem składki na potrzeby nowego kościoła szły obficie, bo roboty było ongi dużo, a ludu polskiego już do półtora tysiąca dusz, rodzin zaś do polskiego kościoła należących było 350. Do pierwszego komitetu parafialnego należeli: Sylwester i Jan Kubacey, Jan Gramza, Franciszek Weleniński, Piotr Wojtecki, Felix Kukla, Walenty Jurkowski, Walenty Purgiel. Po chwilach smutku i opuszczenia miały nastąpić czasy lepsze i weselsze, to też otucha wstąpiła do serc naszych, oto roboty około wykończenia nowego kościoła naszego miały się ku końcowi i w roku 1884, w miesiącu Maja, miało nastąpić jego poświęcenie.

Przybył tu do nas ś. p. ks. Szulak, Jezuita, przywożąc ze sobą do pomocy ks. Józefa Barzyńskiego. Ks. Szulak dokonał poświęcenia w sam dzień Wniebowstąpienia Pańskiego, t. j. 17-go Maja roku 1884, i miał stosowne do nas kazanie, a ks. Józef Barzyński odprawił Ofiarę Mszy św. po raz pierwszy w nowym kościele.

Podczas tej pamiętnej ceremonii powtórzyły się sceny rzewne i rozczulające: plakali i łkali z radości starzy, nawet łzy w oczach miała młodzież dorosła i dzieci, wszystko co żyło znalazło się w kościele na tym dniu uroczystym. Łzy i płacz słyszany w kościele, były tym razem wylaniem czułych i rozradowanych serc prawych katolików, że wreszcie minęły chwile smutku i że od chwili poświęcenia kościoła znajdują się pod czułą opieką kapłańską. Lecz minął rok cały, aż wreszcie ks. Biskup Richter zlitował się nad naszymi rodakami i przysłał im dnia 14-go Maja, 1885-go roku, księdza Mateusza Grochowskiego jako pierwszego oficjalnego proboszcza dla parafii Św. Józefa.

WNĘTRZE KOSCIOLA ŚWIĘTO JÓZEFA.

ROZWÓJ I ROZKWIT PARAFII ŚW. JÓZEFA POD RZĄDAMI PROBOSZCZÓW AŻ DO DNIA DZISIEJSZEGO

Ś. P. Ksiądz Mateusz Grochowski

Proboszczem parafii św. Józefa w Manistee od 14-go Kwietnia, roku 1885, aż do 15-go Maja, roku 1889.

Dotychczas parafia św. Józefa posiadała tylko kościół, a innych budynków jeszcze nie było; pierwszym teraz nieodzownie najpotrzebniejszym budynkiem była szkoła, dlatego też nowy proboszcz żywo zabrał się do tej naglącej sprawy i dzięki ofiarności parafian, już w pierwszym roku swego duszpasterstwa, r. 1885, wybudował szkołę polską kosztem \$1,500. Na nauczycielki zaś sprowadził Siostry Felicyanki z Detroit, którym też wystawił dom mieszkalny tego samego roku. Teraz już posiadano wszystkie potrzebne budynki parafialne, oprócz plebanii, więc proboszcz mieszkać musiał w prywatnym domu, dlatego w krótkim czasie, bo w następnym roku 1886-ym, pobudowano plebanię za \$4,500. W stosunkowo więc krótkim czasie Polaacy tutejsi mieli wykończone wszystkie zabudowania parafialne, mianowicie: Kościół, Szkołę, Dom Sióstr i Plebanię.

Teraz nastąpił czas na ulepszenia i upiększenie budynków i gruntu parafialnego, to też niezwłocznie, rozpoczynając od kościoła, przystąpiono do pracy. Nadbudowano dwie wieże kosztem \$4,500 jako też odmalowano i przyozdobiono świątynię wewnątrz, zakupiono 3 ołtarze w stylu gotyckim, zakupiono nowe ławki, gdyż dotąd ławek żadnych nie było w kościele, to też ludzie musieli stać w zwartych szeregach podczas nabożeństwa i "stojąc" słuchać słowa Bożego. Tego też roku po odnowieniu kościoła, ks. proboszcz poświęcił go po raz wtóry. W owym czasie parafia była już znaczna, bo liczyła 700 rodzin; istniały też trzy bractwa kościelne.

Godnem wzmianki jest i ten fakt, że tego samego roku 1887, począwszy od dnia 5-go do 13-go Lutego odprawiła się u nas pierwsza Misa św., dawana przez ś. p. ks. Władysława Sebastyańskiego, Jezuitę. Był to czas nadzwyczajnych łask Boskich i dobrodziejstw, bo to Misa związała nas tem ściślej ze sobą i zachęciła do wiernej służby ku Bogu.

Ksiądz Grochowski jednak nie długo

z nami przebywał, bo aczkolwiek był to kapłan gorliwy, dobry kaznodzieja i gospodarz wzorowy, znalazło się pewne grono ludzi którzy nań krzywo patrzyli. Zniechęcony czarną niewdzięcznością, ustąpił ze stanowiska, zajmowanego przez cztery lata i zrezygnował z probostwa 15-go Maja, roku 1889. Wkrótce potem wyjechał do kraju, zamieszkał w Samborze, Galicyi, pod Lwowem, i tam stargany na siłach, po paru latach Bogu ducha oddał. Cześć jego pamięci!

Ś. P. Ksiądz Biskup Edward Kozłowski

Proboszczem parafii Św. Józefa w Manistee od 19-go maja 1889 roku do 6-go stycznia roku 1900.

Ksiądz Edward Kozłowski urodził się w Tarnowie, Ziemi Krakowskiej, 21-go listopada 1860 roku; nauki elementarne i studia gimnazjalne pobierał w ojczyźnie. Czując w sobie powołanie do stanu duchownego, poszedł się za morze do Stanów Zjednoczonych, i otarł się aż o Chicago i u Ks. Wincentego Barzyńskiego szukał pomocy, aby mu gdzie nastęczył biskupa, któryby go przyjął do dycezyi; to też ks. biskup Richter z Grand Rapids, potrzebujący polskich księży, przyjął go natychmiast i posłał na dokończenie nauk do seminaryum, w St. Francis, Wisconsin. Otrzymał święcenia kapłanskie w Grand Rapids, 19-go ezerwca, 1887 roku; zaraz potem objął probostwo w Midland, Mich., gdzie pracował gorliwie przez dwa lata; ztąd także dojeżdżał do parafii polskiej w Saginaw.

Z początkiem roku 1889 zamianował go ks. biskup proboszczem parafii Św. Józefa w Manistee, Mich. Ks. Kozłowski po objęciu nowego probostwa zabrał się zaraz energicznie do pracy; choć parafia Św. Józefa była tego czasu bardzo liczna, bo liczyła już blisko 1,000 rodzin, on jednak sam jeden bez wikariego podolał tej zbożnej pracy; widząc, że stara szkoła nie może już pomieścić wielkiej liczby dzieci, powiększył ją zaraz pierwszego roku swego duszpasterstwa kosztem \$2,500. Dotychczas posiadano tylko małe organy, sprowad-

DAWNIEJSI PROBOSZCZOWIE PARAFII ŚW. JÓZEFA W MANISTEE, MICHIGAN

Ks. Biskup Edward Kozłowski 1889-1900
Ks. Mateusz Grochowski 1885-1889

Ks. Leopold Opyrchalski 1900-1913
Ks. Andrzej Bieniawski 1913-1919

zono w 1890 wspaniałe piszezałkowe organy kosztem \$2,400.

W następnym roku wstawiono kotły do ogrzewania w plebanii i zaprowadzono kanalizację na całym obszarze kościelnym. Roku 1892 zakupiono cztery dzwony, lecz wieże kościelne okazały się za słabe na utrzymanie takiego ciężaru, więc jednym sposobem wyjścia z tej trudności było pobudowanie osobnej dzwonnicy; w następnym roku postawiono dzwonnice z ciężkiego drzewa buduleowego na sto stop wysoką i umieszczono w niej cztery dzwony i wielki zegar.

Dzwony te kosztowały \$3,000, a zegar wraz z dzwonnice \$2,000. Za radą ks. proboszcza zgodzili się parafianie na zaprowadzenie w szkole parowego ogrzewania, i w roku 1895 ustawiono w budynku szkolnym kotły parowe do ogrzewania za \$1,350.

Po tylu zachodach i trudach zdawało się że parafia Św. Józefa odetchnie nareszcie i na jakiś czas parafianie będą wolnymi od nadzwyczajnych kolekt i ofiar, aż tu nagle 2-go listopada, w sam dzień Zaduszek, 1897 roku, pada na nich jakby grom z jasnego nieba, klęska nowa: pali się szkoła. Ogień wybuchł nagle i niespodzianie. Na szczęście tego dnia nie było żadnych dzieci w szkole; parafianie nie wiele narzekali gdyż dostali od kompanii ubezpieczeniowych \$6,438.89, lecz największą szkodę poniosła działwa, bo na dłuższy czas została pozbawiona nauki.

Za radą Ks. Kozłowskiego i za pozwoleniem ks. biskupa Richtera, parafia wzięła się zaraz do pobudowania nowej, wspaniałej szkoły z wszelkimi nowoczesnymi ulepszeniami, a już następnego roku 1898 w dniu 7-go lipca, ks. E. Kozłowski położył pierwszy kamień pod nowy gmach szkolny, lecz nie zdołał dokończyć rozpoczętego dzieła, ponieważ z dniem 6-go stycznia roku 1900 ks. biskup powołał go na probostwo do Bay City. Szczytem jego pracy w Manistee, jest ta wspaniała szkoła, która do dziś dnia jest chlubą parafii Św. Józefa.

Działalność Ks. Kozłowskiego jednak nie ograniczała się tylko na tych rzeczach materialnych. On wyżej i dalej spoglądał; krzewił gorliwie ducha religijnego, podnosił ducha patriotycznego

wszystkie siły wyęczał, ażeby podnieść znaczenie społeczne Polaków pod jego opieką zostających. Praca jego wydała liczne i błogie owoce, za co od parafian odebrał głębokie uznanie. Wszyscy go wysoko cenili i powszechnie szanowali, a nawet po opuszczeniu parafii, wielu mu swą życzliwość listownie wyrażali.

Duszpasterstwo Ks. Edwarda Kozłowskiego zapisane jest w parafii Św. Stanisława, Bay City, Michigan, złotymi literami. Był on kapłanem, ojcem, lekarzem, gospodarzem, i budowniczym w całym tego słowa znaczeniu. Objął poważną parafię, finansowo zrujnowaną. Ale nieczem nie zrażający się podnosi wielkie dzieło odbudowy życia religijnego, społecznego, i finansowego.

Kościół Św. Stanisława Kostki po królewsku wyposażony i przyozdobiony, przypomina wewnątrz raczej bogatą katedrę. Chylący się do upadku dom siostr, o całe piętro podniósł i wewnątrz całkowicie przerobił. Plebanię podmurował i wyreperował. Sprawił wspaniałe dzwony, które są chlubą parafii. Dbając o szkołę, tak ją rozwinął i udoskonalił, iż dzisiaj nie ustępuje w niczem szkołom publicznym.

Widząc potrzebę podziału parafii na stronie południowej zakupił duży kawał gruntu w przepięknym położeniu dla parafii Św. Jacka i pod dach wyprowadził, piękny gmach szkolny, nim oddał go przedwcześnie w inne ręce.

Zorganizował parafię w Fisherville i wybudował piękny kościół i plebanię i nowemu proboszczowi bez długu oddał. W Beaver fundusz na nowy kościół Św. Walentego skrzętnie gromadził. Nie zapominał i o Polakach w Mt. Forest, Nine Mile i Standish.

Dbając o wygodę dzieci nabył na stronie zachodniej piękną własność i założył szkołę pod wezwaniem Św. Jadwigi, gdzie dzisiaj już pasterzuje odrębny proboszcz.

Tymczasem drewniana szkoła Św. Stanisława zaczęła się chyłać ku upadkowi. Aby temu zaradzić ks. Kozłowski, z poparciem godnym naśladowania swych parafian, rozpoczął to wiekopomne dzieło. Kamień węgielny położył i poświęcił wobec masy ludu, J. E. Ks. Biskup Paweł P. Rhode i wygłosił piękne kazanie. Doczekał się też końca swego dzieła, za

co Panu Bogu wraz z dziećmi swymi serdecznie podziękował.

Ks. Edward Kozłowski, jako kapłan i jako wódz ludu, stał na świeczniku. W diecezji zajmował wybitne stanowisko. Biskup Richter powołał go do rady diecezjalnej, a żadnej ważnej sprawy nie załatwiono bez jego światłego zdania.

Jako wódz ludu, znany był w społeczeństwie ze swojego patriotyzmu. Na wszystkich wiecach, i sejmach brał udział. Gościł u siebie w Manistee sejm Zjednoczenia R. P. K. Był on jednym z założycieli Polskiej Rady Narodowej; współzałożycielem Zjednoczenia Kapłanów Polskich, i pierwszym skarbnikiem tej organizacji.

W listopadzie roku 1913 otrzymał bullę papieską wynoszącą go do godności biskupiej i przenoszącą go do Milwaukee, Wis. Konsekrowany został biskupem 14-go stycznia, 1914. Zamieszkał w starej parafii św. Stanisława, w Milwaukee. Lecz nie długo pozwolił mu Pan Bog w swych niezbadanych wyrokach pracować na nowym stanowisku, bo już 7-go sierpnia, 1915 roku, w półtora roku po swej konsekracji umarł, złożony ciężką chorobą. Był to ciós wielki dla Polonii, bo oto, drugi biskup polski, umiera w tak krótkim czasie. Poehowany został na polskim cmentarzu św. Wojciecha, Milwaukee, Wis. Za jego pracę, światłą radę, przewodnictwo w sprawach religijnych, i narodowych, wdzięczny kler polski, postawił mu wspaniały pomnik.

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI!

Ś. P. Ks. Leopold Opyrchalski

Proboszczem parafii św. Józefa w Manistee, Michigan od dnia 6-go Stycznia roku 1900, aż do 1-go września, 1913.

Ksiądz Leopold Opyrchalski urodził się w krakowskiej ziemi, miasteczku Kalwaryi Zebrzydowskiej 13go listopada roku 1863. Do gimnazjum uczęszczał w ojczyźnie; i właśnie był w drugim roku teologii gdy ks. Biskup Richter pisał był do Ojców Jezuitów do Krakowa, aby mu wyszukali dwóch polskich studentów, jeżeli można, teologów. Skorzystał z okazji która się nadarzyła, i postanowił porzucić ziemię ojczystą aby pracować między braćmi za oceanem. Pierwszego Kwietnia roku 1885, przybył

ks. Leopold do Ameryki i zaraz wstąpił do Seminarium Panny Maryi w Baltimore, gdzie słuchał dalszych wykładów teologicznych; święcenia kapłańskie otrzymał z rąk ks. biskupa Richtera, w Grand Rapids, 18-go Stycznia roku 1888.

Pierwsza jego praca była między Polakami rozrzuconymi po różnych osadach na linii kolei "Michigan Central" w północnowschodniej części państwa Michiganu; rezydował tedy w Cheboygan, Mich., u ks. Desmidt, i ztamtąd dojeżdżał do Gaylord, Mullet Lake, St. Hellens, Mackinaw City, Otsego Lake i. t. d. Największe misye polskie były Gaylord i Mullet Lake; w pierwszej znajdowało się już 100 rodzin polskich, a w drugiej około 40. W kilku miesiącach pobudował plebanię w Gaylord i tam też zaraz osiadł jako pierwszy proboszcz i pasterzował aż do Marea roku 1889.

Okolo tego czasu spaliły się były Polakom w Alpena, wszystkie budynki parafialne wraz z kościołem; parafia była dosyć liczna, bo liczyła onego czasu do 300 rodzin, i ks. biskup uważał za konieczne posłać ks. Opyrchalskiego na to nowe stanowisko.

Praca jego w Alpena była dosyć utrudnioną, bo wszystko tam było w nieporządku, do tego: plebania nie wykończona, kościoła żadnego; proboszcz jednak nie dał za wygraną, ale wziął się natychmiast do wprowadzenia ład w parafii, zaczął się krzątać koło budowy nowego kościoła, a tymczasem nabożeństwa odprawiał w szkole. Z początkiem roku 1900, gdy wszystkie budynki parafialne były już ukończone, a parafia zaczęła kwitnąć i rozwijać się, ks. biskup zamianował ks. Opyrchalskiego proboszczem parafii św. Józefa w Manistee.

Zaraz po objęciu parafii św. Józefa, zabrał się proboszcz do wykończenia gmachu szkolnego; 11-go Września budynek był już gotowy do poświęcenia i do otwarcia go dla dzieci. Szkoła jak dziś stoi, kosztowała \$49,400.00.

Szkoła św. Józefa jest jednym z największych i najwspanialszych gmachów w Manistee; jest chlubą tutejszych Polaków, a pozostanie niezatartym pomnikiem ich ofiarności i patriotyzmu!

W skład dalszych prac ks. Opyrchalskiego wchodzi: przebudowanie, a raczej

z gruntu pobudowanie domu Sióstr nauczycielek, który kosztował parafię \$6,812.25. Następnie wyrównano grunta koło szkoły, domu Sióstr, plebanii i kościoła, wyłożono je murawą i obsadzono cały obszar własności parafialnej cienistymi drzewami; potem położono chodniki cementowe naokoło wszystkich budynków parafialnych za sumę \$1000; do tego urządzono między kościołem a plebanią przesłieszny ogród i wypełniono go klombami różnych ślicznych kwiatów, krzew i drzew, nawet Amerykanie twierdzą, że to jest najpiękniejszy róg ulicy w całym mieście.

Czas też był wielki aby teraz zrobić coś w kościele; to też za radą ks. proboszcza postanowiono zaprowadzić parowe ogrzewanie. To znowu kosztowało parafię \$3,000.00.

Organy także potrzebowały koniecznie naprawy, więc przerobiono je tak, że odpowiadają wszelkim wymaganiom nowoczesnym.

Oprócz tych ulepszeń zasługują na wzmiankę: nowy dach na kościele i innych budynkach parafialnych, także pomalowanie dzwonnicy, wież i kościoła, nowe gumowe maty w kościele oraz pobudowanie na szkole drabin ratunkowych.

Za staraniem ks. proboszcza powstała nowa parafia polska w osadzie Freesoil, 14 mil od Manistee. Kościółek we Freesoil zosał poświęcony 6-go września 1907 roku, pod wezwaniem Św. Jana Kantego.

W roku 1909 parafia Św. Józefa obchodziła uroczyste Jubileusz Srebrny swego istnienia. Parafianie przez cały rok szczerze gotowali się na ten dzień Jubileuszu, starali się przedewszystkiem o to, aby ich świątynia, z nowa pomalowana nietylko na zewnątrz wyglądała odświeżenie, ale też i wewnątrz przybrała szatę godową; to też znaleźli się ofiarodawcy, którzy sprawili przesłieszne nowe stacje za \$700.00.

Za probostwa ks. Opyrchalskiego, parafia Św. Józefa należała do jednych z największych w diecezji. Liczyła bowiem 1,050 rodzin, a wartość własności parafialnej tak realnej jako też i ruchomej obliczano na \$100,000, na których nie było centa długu.

Przyprowadziwszy parafię Św. Józefa do tak wzorowego porządku, a stru-

dzony uciążliwą pracą, postanowił ks. Opyrchalski oddać ją w młodsze ręce, to też za pozwoleniem Ks. Biskupa zmienił się z ks. Andrzejem Bieniawskim, ówczesnym proboszczem parafii Matki Boskiej Różancowej w Isadore, Mich. Dnia 1-go września, 1913 roku, objął tę parafię.

Tam pracował jak zawsze pilnie przez 4 lata, mając no oku dobro parafii, tak materyalne jak i duchowe. Do licznej jego pracy trzeba zaliczyć uporządkowanie i upiększenie ementarza parafialnego. Z biegiem lat doznał i on jak każdy zwykły śmiertelnik swą dozę dolegliwości cielesnych, a nie mając dostatecznej opieki lekarskiej w tej małej mieścinie, poprosił Ks. Biskupa o przeniesienie do większego miasta. Właśnie otworzono nową parafię Św. Jadwigi, w Bay City, Mich. Tam też udał się Ks. Opyrchalski w roku 1917.

Za jego staraniem parafia rozwinęła się i uporządkowała tak że mogła podobać wszystkim wymaganiom pieniężnym.

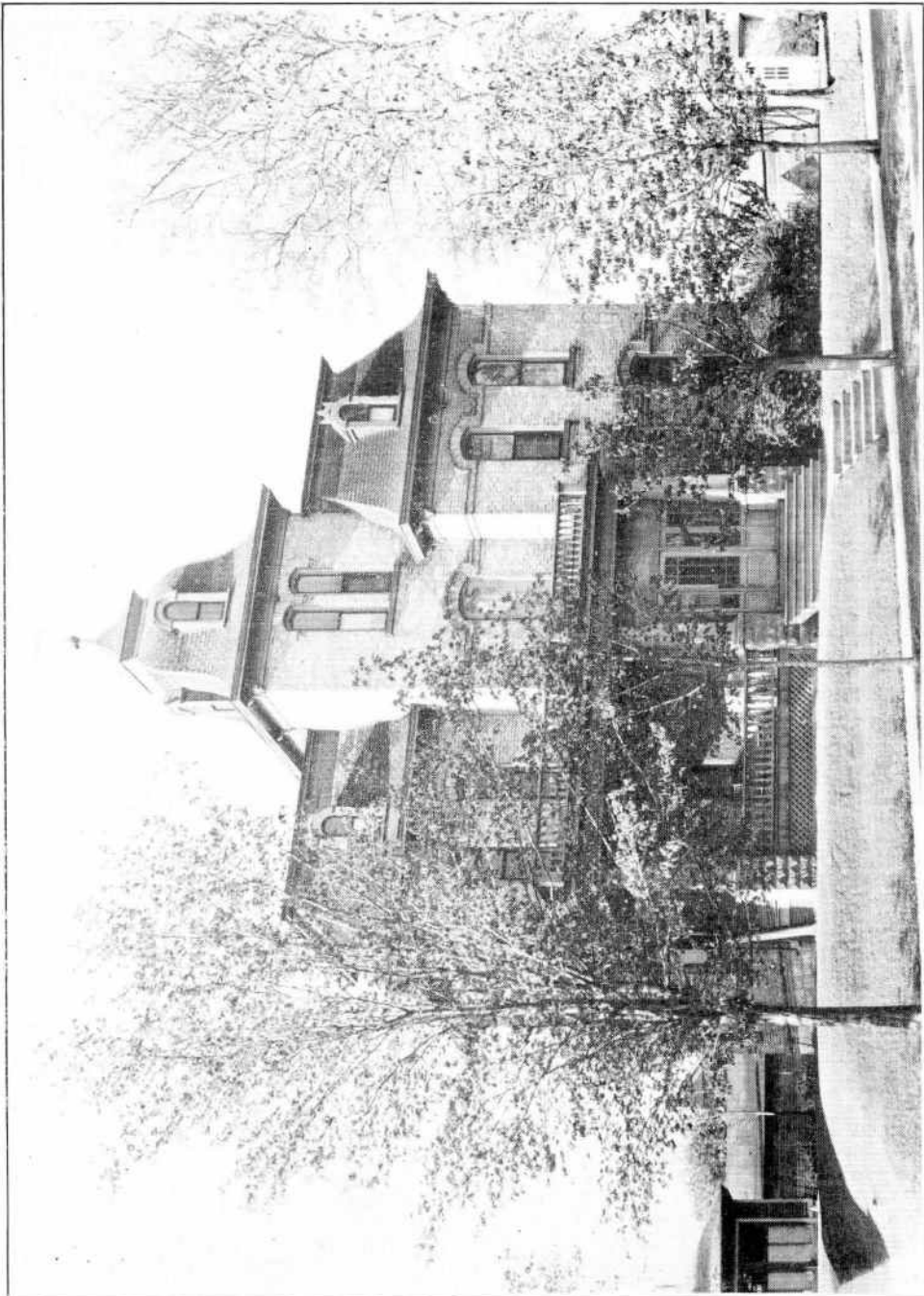
Po pracy pięcioletniej zapragnął wrócić do ojezystej ziemi, ażeby tam ostatnie dni spędzić. Podziękował więc za parafię, i w jesieni 1922 roku wyjechał do Polski. Lecz nie długo bawił, bo zateśknął do "swoich" jak opowiadał i wrócił do Ameryki. Krótko sprawował urząd kapelana w Muskegon, Mich., a potem objął wakuującą parafię Św. Józefa, w Saginaw, Mich. Lecz tu już począł chorować, a czując się niezdolnym do pracy wyjeźdzonej, udał się w gościnę do Ks. Jana Gatzkego, w Alpena, Mich. Tam wypoczywał przez rok. Zdrowie jego jednak nie poprawiało się, dlatego ostatnie dni życia swego zmuszony był spędzić w szpitalu, w Bay City, Michigan. Tam też i zmarł 16-go października, 1931 roku. Pochowany na ementarzu Św. Krzyża, w Alpena, Mich.

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI!

Ksiądz Andrzej Bieniawski

Proboszczem parafii Św. Józefa w Manistee, Mich., od dnia 1-go września roku 1913 aż do 1-go października roku 1919.

Ksiądz Andrzej Bieniawski urodził się dnia 24 listopada roku 1874 w parafii Św. Stanisława, na Woli pod Warszawą. Nauki elementarne i studia gimnazjalne odbył w Warszawie, poczem w roku

PLEBANIA PRZY KOŚCIELE ŚW. JÓZEFA W MANISTEE, MICH.

1892, czując w sobie powołanie do stanu kapłańskiego, wstąpił do Seminarium duchownego w Kielcach.

Za radą ś. p. Ojca Zaleskiego, T. J. udał się do Rzymu, do Kolegium Polskiego. Młody kleryk po przybyciu do Rzymu, został przyjęty na bursę diecezji Grand Rapids i wstąpił na wydział filozoficzny. Roku 1894 otrzymał mniejsze święcenia z rąk Kardynała Paroecchi. Przy końcu roku 1897 wezwany do Ameryki przez ks. Biskupa Richtera, otrzymał święcenia kapłańskie w katedrze Św. Andrzeja w Grand Rapids, dnia 27-go grudnia, gdzie też pierwszą mszę św. odprawił.

Pierwszym polem pracy Ks. Andrzeja na niwie Chrystusowej była parafia św. Józefa w Manistee, gdzie jako wikary pracował gorliwie przez okrągły rok 1898 do 1899. Stąd został przeniesiony do parafii Św. Stanisława Kostki w Bay City, gdzie obowiązki wikarego sprawował od r. 1899 do r. 1900. W styczniu 1900 roku został powołany przez ks. Biskupa Richtera na kilkotygodniowe zastępstwo do Alpena do parafii Najś. Mary Panny, skąd wyjechał na parafię do Isadore, Mich., gdzie obsługiwał 185 zasobnych rodzin farmerskich.

W przeciągu 13 lat w Isadore, rozszerzył kościół, pobudował wspaniałą szkołę z kamienia, cegły i stali, a parafię i całą własność kościelną doprowadził do takiego stopnia rozkwitu, że parafia Matki Boskiej Różańcowej w Isadore, była dumna z jego pracy.

W roku 1913, na życzenie ks. Opyrchalskiego i z pozwoleniem władzy duchownej, zamienił się na parafię św. Józefa, w Manistee, Mich., w której przez 6 lat gorliwie pracował. Niechętni, a którzy ich nie ma, sprawili że zmuszony był opuścić to stanowisko.

Dalsze jego prace na niwie kościelnej były: Parafia Św. Rity Saginaw, Mich., gdzie wybudował wspaniałą kościół i szkołę kosztem \$30,000; parafia Św. Floryana w Standish, Mich., gdzie znów musiał dokończyć zaczęty budynek parafialny-plebanij. Po takiej uciążliwej pracy, sterany już wiekiem zapragnął odпочząć sobie. Dlatego za zgodą biskupa, objął małą parafię w Mackinaw City, Mich., gdzie dotąd pracuje.

Piszący ten życiorys starał się kilkakrotnie o więcej szczegółów z życia ks.

Bieniawskiego ale bez skutku. Dodać tylko trzeba że dotąd cieszy się dobrym zdrowiem, a będąc zawołanym rybnikiem wolne chwile spędza na takich wycieczkach.

SZCZĘŚĆ MU BOŻE W DALSZEJ PRACY!

Ksiądz Jan Kapłanowski

Proboszczem parafii Św. Józefa w Manistee, Mich., od dnia 1-go października 1919 roku aż do dnia dzisiejszego.

Ksiądz Jan Kapłanowski, obecny proboszcz parafii Św. Józefa, urodził się dnia 27-go grudnia roku 1879 w Prusach Zachodnich, a dziewięć lat później przyjechał z rodzicami do Ameryki, do Grand Rapids, Mich. Po skończeniu szkół parafialnych wstąpił do Salesianum roku 1896, w St. Francis, Wisconsin.

Skończywszy tam dziewięcioletni kurs klasyki, filozofii i teologii, odebrał święcenia kapłańskie dnia 29 czerwca 1905 roku, z rąk Ks. biskupa H. J. Richtera.

Pierwsze parę miesięcy spędził jako wikaryusz u ks. Prałata Skorego w Grand Rapids, Mich., lecz niebawem posłany został do pomocy ks. Opyrchalskiemu w Manistee. Tu spędził przeszło dwa lata, pracując gorliwie i pomagając proboszczowi w kolektach, które półowczas zbierano na ogrzewanie kościoła. Miał także sposobność przyczynić się do wykończenia i poświęcenia kościoła Św. Jana Kantego w Freesoil, gdzie odprawił nabożeństwa dla tamtejszych farmerów.

Z dniem 1-go października roku 1907 zamianował go ks. Biskup proboszczem parafii Św. Dominika w Metz, Michigan. W Metz pozostał dwa lata. Podczas jego tam pobytu spadła jedna z największych klęsk żywiołowych na tę dzielnicę, albowiem straszny ogień zniszczył całą parafię z wyjątkiem kościoła. Młody kapłan jednak nie upadł na duchu ale dzielnie pracował dla swoich parafian, pocieszał ich i wspomagał, tak iż niebawem na dawnych pogorzeliśkach wydułały nowe zabudowania. W dzień 15-go sierpnia 1909 roku, ks. biskup Richter przeniósł go na nową zorganizowaną parafię Św. Antoniego, w Fisherville, Mich., z misją o 9 mil oddaloną, Św. Walentego w Beaver. Tam pracował okrągłe 10 lat. Mile to były lata, które nigdy nie zapomni, albowiem lud

tam dzielny i wierny a pracowity i do księdza przywiązany. Miał też sposobność Ks. Kapłanowski pozostawić dwa pomniki po sobie we formie szkoły murywanej we Fisherville, a kościoła w Beaver. Pierszą sam zbudował, a drugi dokończył gdy już fundamenta były podłożone, a na którym nie zostawił ani centa długu. Gorliwi tam farmerzy jeszcze dzisiaj wdzięcznie wspominają pracę swego młodego proboszcza.

Kiedy opróżniła parafia Św. Józefa w Manistee, Mich., w jesieni roku 1919 ks. biskup Kelly oddał ten ważny posterunek wiary świętej w jego ręce. Ufny w pomoc Bożą, młody kapłan zdołał w krótkim stosunkowo czasie rozproszone szeregi parafian na nowo sformować i do życia powołać.

Szła więc praca w parafii jak dawniej; zgoda i jedność utrwalone, żadną przterką nie zostały odtąd zmaczone. Piętnaście już lat pracuje ks. J. Kapłanowski w Manistee, dłużej niż którykolwiek z jego poprzedników, a zdaje się że to dopiero początek. Chociaż żadnych pamiątek nie pozostawił po sobie Manistee w formie kościoła, szkoły i t. d. bo te już dawno stały wytężoną pracą jego zaenych poprzedników, ale i to jest nie małe dzieło że co odebrał w spuściznie po dawnych proboszczach, nie tylko nie pozwolił temu podupaść, ale utrzymał w całości, nawet gdzie tego była potrzeba, poprawił, odnowił i upiększył. Tak więc: kościół odnowił, i nowymi figurami przyozdobił, podłogę dał nową, organy naprawił, sanktuarium podwyższył i rozszerzył, tak iż wygodnie teraz przystąpić do Stołu Pańskiego, obszerną sakrystę pobudował, nawet chórowi kościelnemu miejsca przyspożył. W szkołę corocznie wkłada kilka set dolarów na wyczyszczenie, malowanie i niezbędne przybory. To też powiadają iż stoi ona na najlepszym stopniu ochędości w całym mieście. Dom sióstr przerobił dając nauczycielkom osobne celki w których są prywatne umywalnie. A widząc iż plebania nie domaga, odnowił wewnątrz, rozszerzył sklep, przybudował jedno piętro, słowem, zmodernizował. Dumny jest z tej pracy, tembardziej, że dokonał tego bez żadnej specjalnej kolekty. Widząc tę pracę parafianie cieszą się i obdarzają go wielkim zaufaniem swoim, za co im jest z serca wdzięczny.

We Freesoil, Michigan, gdzie zaznał pierwsze pole samodzielności, powziął myśl pobudowania plebanii. Praca przy parafii Św. Józefa wymagała wielkiego poświęcenia, a tu liczba farmerów rosła nie fomenalnie wprawdzie ale stale. Dlatego trudno było dogodzić wymaganiom i potrzebom ich. Stąd myśl plebanii i osobnego księdza. Na pierwszy rzut oka zdawało się to być ryzykowne i śmieszne ale późniejsze wypadki udowodniły, iż potrzeba była uzasadniona i koszta plebanii wcale nie za ciężkie na barki farmerskie. Było to w roku 1920-1921. Dzięki zapobiegliwości energicznych ich proboszczów, Freesoil ma dziś nie tylko plebanię bez długu ale i osobny kapitał na nowy kościół, a w dodatku nabożeństwo co niedzielę. Nie ma tam żadnych trudności w utrzymaniu tej małej placówki, pomimo że liczba rodzin nie przechodzi cyfrę 75. Dziś nie łatwo byłoby odebrać księdza z Freesoil. Podobnie możnaby i inne miejsca zorganizować, ale nato potrzeba nie tylko kierownika ale i ochoty i popędu ze strony ludu.

Godny uwagi jest także i ten fakt iż przy szkole Św. Józefa nie było zgola miejsca na rozrywki dla dzieci. Za radą i pomocą kilku dalej patrzących parafian, zakupił Ks. Kapłanowski 12 lot naprzeciw szkoły. Kosztowało to wprawdzie z ulepszeniami i murem przeszło \$1500 ale i na to nie było żadnej specjalnej kolekty, i dzisiaj ten grunt zaokrąglą i uzupełnia własność parafialną. Obecnie parafia Św. Józefa liczy blisko 750 rodzin, a wartość własności parafialnej tak realnej jako też ruchomej obliczają na \$225,000 na której nie ma żadnego długu.

Nadszedł wreszeie rok 1934, rok Złotego Jubileuszu. Uznać trzeba że parafianie przez cały rok szczerze gotowali się na ten dzień Złotego Jubileuszu, starali się przedewszystkiem o to aby ich świątynia nie tylko na zewnątrz wyglądała odświeżenie, ale też i wewnątrz przybrała szatę godową. To też odmalowano ołtarze, kratki, ambone i wszystkie okna i drzwi, tak iż miło człowiekowi uklęknąć i pomodlić się do Pana Boga w tej świątyni.

Warto i tu wspomnieć, że odkąd ks. Kapłanowski przybył do nas na proboszcza, odbyły się już trzy misye święte i kilka rekolekcyi dla młodzieży i Bogu

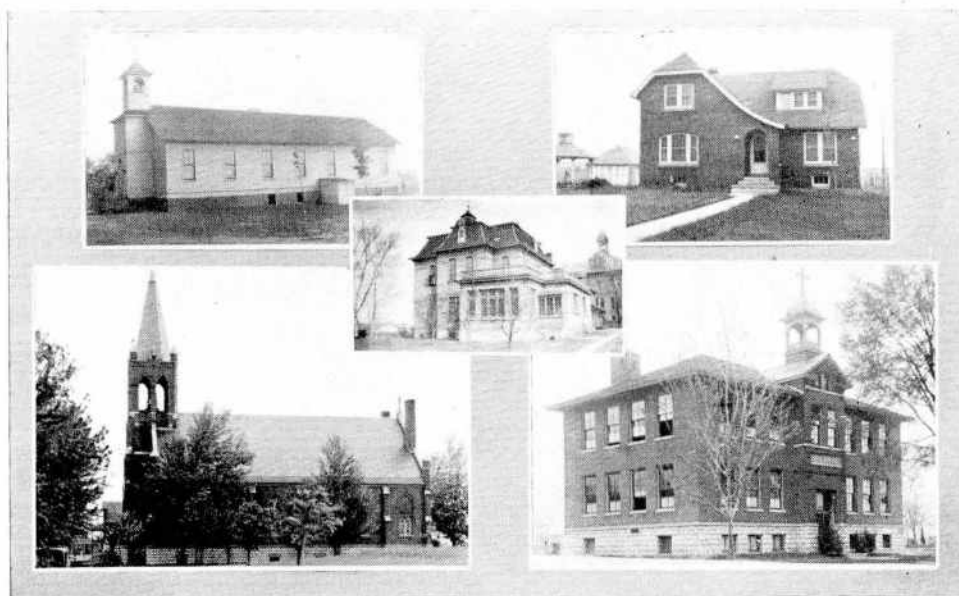
wiadomo, czy też to nie te misye święte przyczyniły się, że nam Bóg błogosławi i szczęści, że tak pobożny jest lud, że nie ma wielkich zgorszeń między nami, że szanują nas innowiercy, że mamy wzięcie u wszystkich, że nawet w polityce rachują się z nami Amerykanie i coraz częściej dopuszczają Polaków na urzęda w mieście.

Misya pierwsza za czasów ks. Kaplanowskiego odbyła się w roku 1921 od 3-go września do 17-go września. Dawali ją OO. Jezuici.

Misya druga dawana przez OO. Misyonarzy Św. Wincentego a Paulo w roku 1927 od 4-go września do 18-go września.

Trzecia misya z okazji Jubileuszu parafii, dawana przez OO. Franciszkanów z Pułaski od 13-go maja do 27-go maja tego roku. Dawali ją OO. Arkadyusz Krzywonos, Cyril Mitera i Serafin Kopański.

Niech mi będzie wolno zakończyć słowami ś. p. ks. Opyrhalskiego wypowiedziane 25 lat temu, bo i dzisiaj są one pełne powagi i prawdziwości: To że parafia Św. Józefa stała się jedną z najwzrórowszych w dycecezyi, jakoteż tak bogatą pod względem materialnym i moralnym, zawdzięcza obecny proboszcz, nietylko sobie i swym poprzednikom, ile i swoim pomocnikom, przedewszystkiem zaś tutejszym parafianom, którzy znani są z ofiarności, pobożności i otwartości serca; nadewszystko dziękuje on Bogu, bo tylko On, Pan Wszechmocny, nasz najlepszy Ojciec, mógł nas do tego szczęścia doprowadzić, że dzisiaj, ze lżą radosną w oku, wszyscy w zgodzie i miłości braterskiej, klęczymy w tej naszej świątyni drogiej i dziękujemy Mu za te wszystkie łaski i błogosławieństwa w dzień ten tak wielkiej radości naszej, w dzień jubileuszu złotego założenia naszej parafii.

Kościół w Freesoil.

Plebania w Freesoil.

Kościół w Beaver, Mich.

Plebania manisteejska odnowiona

Szkoła w Fisherville, Mich.

**W PRACY DUCHOWNEJ POMOGALI PROBOZCZOM PARAFII ŚW. JÓZEFA
NASTĘPUJĄCY KSIĘŻA WIKARZY:**

Nowakowski Szezezan.....	1895	Sikorski Stanisław.....	1915
Bieniawski Andrzej.....	1898	Kelmelis Ignacy.....	1916
Banasiewicz Stefan.....	1899	Kuziusz Władysław.....	1917
Pietrasik Józef.....	1901	Wieszok Franciszek.....	1919
Kaczmarek Franciszek.....	1901	Skowroński Konstantyn.....	1920
Kaplanowski Jan.....	1905	Czapran Władysław.....	1923
Szastakowski Andrzej.....	1907	Winowiecki Bonifaey.....	1924
Żynda Franciszek.....	1908	Fons Jan.....	1925
Podlaszewski Edward.....	1909	Roguszka Bronisław.....	1926
Koss Józef.....	1911	Szydłowski Jan.....	1927
Czachorski Jakób.....	1912	Maciejewski Edward.....	1931
Skowroński Kazimierz.....	1915	Moleski Julian.....	1931

Ks. Julian A. Moleski

Urodzony 16 go lutego, 1904.

Ukończył szkołę parafialną Św. Izydora, Seminarjum Św. Józefa, w Grand Rapids, Mich.

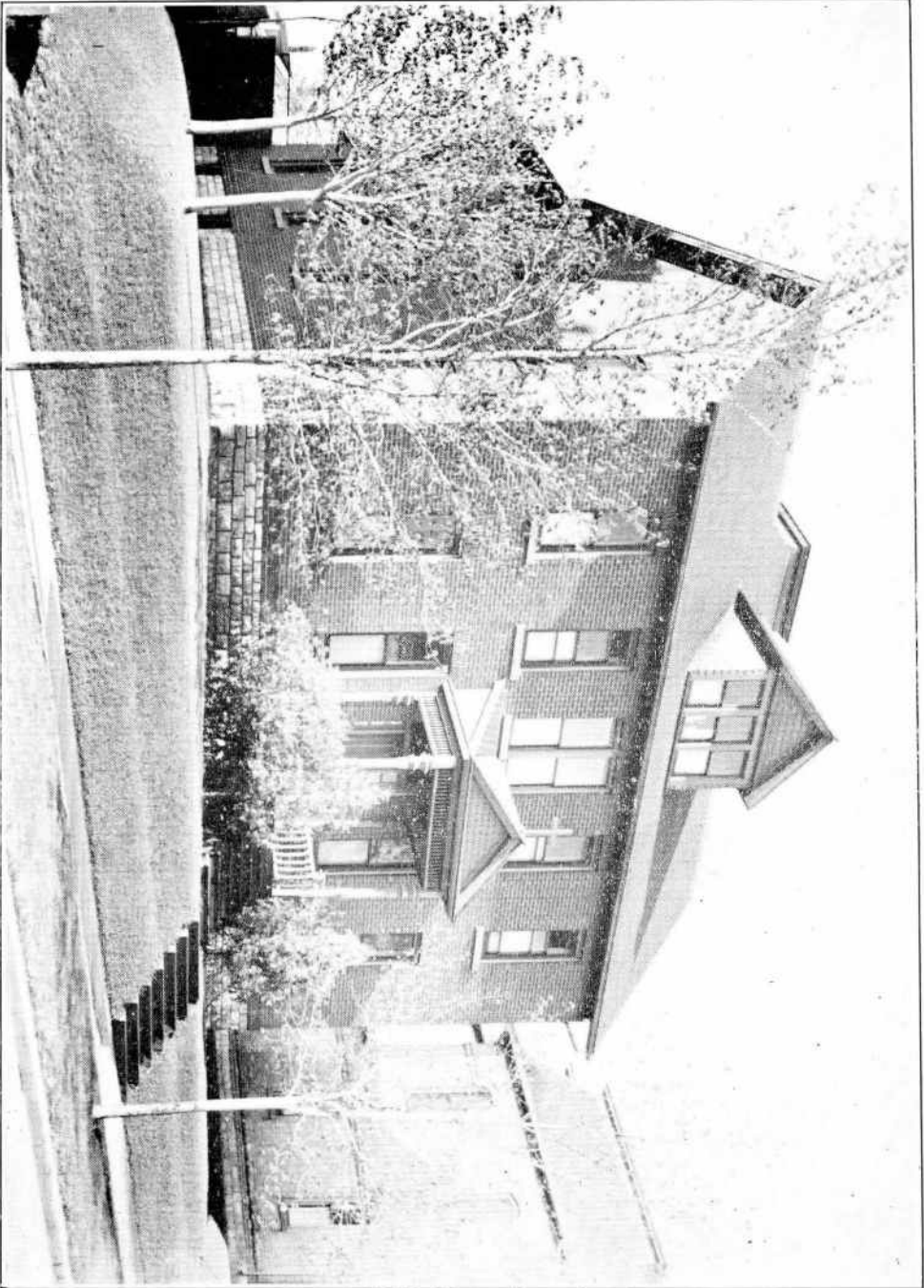
Seminarjum Panny Maryi, w Baltimore, Md.

Wyświęcony na Kapłana 9 lutego, 1930.

Wikarym parafii Św. Ignacego, Rogers; Św. Kazimierza w Posen, 1930-1931.

Wikarym parafii Św. Józefa, Manistee, od 1931.

DOM SIÓSTR FELICYANEK PRZY PARAFII ŚW. JÓZEFA W MANISTEE, MICH.

PARAFIA św. Józefa zalicza do swych wychowanków gromadkę Kapłanów, którzy kształcili się w jej szkole parafialnej i w Kościele parafialnym odprawili swe prymicie. Do tych należą:

KS. JAN KUBACKI

Urodzony 20-go listopada, 1868.
Kształcił się w
Seminarium św. Franciszka, Milwaukee.
Seminarium Panny Maryi, Cincinnati, O.
Wyświęcony w czerwcu 1894.
Obecnie proboszczem w parafii
św. Patrycjusza, Walkerton, Ind.

KS. FRANCISZEK NOWACKI

Urodzony 2 czerwca, 1875.
Kształcił się w
Seminarium Polskiem
Seminarium Panny Maryi, Baltimore, Md.
Wyświęcony w czerwcu, 1899.
Umarł 25 stycznia, 1905.
R. I. P.

KS. JÓZEF PIETRASIK

Urodzony 26 sierpnia, 1874.
Kształcił się w
Seminarium Polskiem
Seminarium św. Franciszka, Milwaukee.
Wyświęcony 19 czerwca, 1898.
Obecnie proboszczem w parafii
św. Izydora, Grand Rapids, Mich.

KS. JAN SONEFELD

Urodzony 5 marca, 1886.
Kształcił się w
Seminarium Polskiem
Seminarium św. Franciszka, Milwaukee
Seminarium, w Rzymie
Wyświęcony w Rzymie, 1910.
Obecnie proboszczem parafii
Serca Jezus, Muskegon Heights, Mich.

KS. WŁADYSŁAW NOWACKI

Urodzony 1 czerwea, 1886.
Kształcił się w
Seminarium Polskiem
Seminarium Św. Franciszka, Milwaukee.
Wyświęcony 1 czerwea, 1912.
Obecnie proboszczem Parafii
Św. Stanisława, Superior, Wis.

KS. ROMAN KOŚNIK

Urodzony 5 stycznia, 1895.
Kształcił się w
Seminarium Św. Józefa, Grand Rapids,
Seminarium Panny Maryi, Cincinnati, O.
Wyświęcony w czerweu, 1921.
Obecnie proboszczem w parafii
Sw. Anny, Frankfort, Mich.

KS. JÓZEF KARAŚ

Urodzony 6 marca 1894.
Kształcił się w
Seminarium Św. Józefa, Grand Rapids,
Seminarium Panny Maryi, Cincinnati, O.
Wyświęcony w czerweu, 1921.
Obecnie proboszczem w parafii
Serea Jezus, Grand Rapids, Mich.

KS. WŁADYSŁAW ZYGAJ

Urodzony 15 kwietnia, 1900.
Kształcił się w
Seminarium Św. Józefa, Grand Rapids,
Seminarium, Montreal, Canada.
Wyświęcony w czerweu, 1928.
Obecnie wikarym w parafii
Św. Franciszka, Detroit, Mich.

OUR GOLDEN JUBILEE

St. Joseph Parish is justly proud today. It has reached the Golden Anniversary of its existence. Fifty years of hardship, sacrifice, cooperation and able leadership have molded it into one of the finest in the Grand Rapids diocese.

The history of St. Joseph's is interwoven with that of St. Mary's Parish, to which the faithful of all nationalities belonged for a long time. However, in 1882-1883 the congregation became so large that the church could not accommodate all the members—the majority of whom were Polish. In 1883 a committee representing the Polish element obtained permission from the bishop of Detroit to found and organize a new parish in the city of Manistee.

In 1884 the erection of the church began under the direction of Father Callaert, pastor of St. Mary's. That same year a wind storm destroyed whatever had been built. This did not discourage the faithful of the new parish. Undaunted by this dire catastrophe and trusting firmly in Divine Providence they soon resumed work on their church. God rewarded their faith and their sacrifices, and 1884 saw the erection of the present magnificent structure.

In 1885 Father M. Grochowski was installed formally as the pastor of the new congregation, which chose St. Joseph for its patron and protector. With Fr. Grochowski began an uninterrupted succession of zealous, self-sacrificing and exemplary pastors, to whom the destiny of the parish was entrusted.

Fr. Grochowski's regime saw the erection of the following buildings: a wooden school building for \$2,500; the sister's convent for \$1,500; the parsonage at the original cost of \$4,500; 2 towers on the church.

Fr. Edward Kozlowski came to St. Joseph's in 1889, and followed gloriously in the footsteps of his predecessor. During his administration the parish reached its peak numerically. Records show that over 1,000 families belonged to St. Joseph's. Fr. Kozlowski's first task was to enlarge the school building which proved too small for the large number of children. In 1891 Fr. Kozlowski furnished the church, installed a steam plant. In 1892 the church bells

were bought at a cost of \$3,000, and in 1893 a tower clock was installed at a cost of \$2,000. A steam plant costing \$1,350 was added to the school in 1895. Two years later, 1897, fire destroyed the old school building. The next year however, the first stone of the new foundation was laid by Fr. Kozlowski. Due to his extraordinary qualifications, Bishop Richter promoted Fr. Kozlowski to the pastorate of St. Stanislaus Parish, Bay City, Mich. Here he remained until 1914 when the Holy Father made him the Auxiliary Bishop of Milwaukee, where he died suddenly in 1916.

Fr. Leopold Opyrechalski was the next pastor of St. Joseph's congregation for 13 years (1900-1913). His pastorate was noted for the completion of the present school house and the many other greatly noticeable improvements in the church, the parsonage and the convent. During his reign the Parish celebrated the Silver Jubilee of its existence, May 1909. Fr. Opyrechalski, advancing in years and finding the troubles and worries of a large congregation too burdensome, obtained permission to exchange his parish with Fr. Bieniawski. In 1913 Fr. Opyrechalski left for Isadore, Mich., and Fr. A. Bieniawski came to Manistee. Although Fr. Bieniawski's pastorate lasted only 6 years, he worked untiringly to keep the material and spiritual welfare of his congregation unimpaired in any way. When Fr. Bieniawski left in 1919, he left a large circle of friends.

In 1919, Fr. John D. Kaplanowski, the present pastor, was sent by Bishop Kelly to minister unto the needs of the faithful of this parish. His extended pastorate of 15 years has been noteworthy in many respects. Above all, he must be congratulated for the modern improvements of all the parochial buildings. In fact the whole property has been so improved that not only the members of his congregation but the citizens of the whole city can take just pride in calling St. Joseph's the "beauty spot" of Manistee. May God bless him in the future, and may his pastorate extend for many more years at St. Joseph's.

As a token of spiritual life of St. Joseph Parish we may refer to the many vocations to the priesthood and to the religious life. The Parish has given eight young men to the eternal priest-

OBECNY KOMITET PARAFIALNY PRZY KOŚCIELE ŚW. JÓZEFA W MANISTEE, MICH.

Władysław Janowiak,   Walenty Mantych,   Edward Rozmiarek,   Józef B. Oleniczak,
Antoni Nowicki,   Ks. J. Kaplanowski,   Ks. J. Moleski,   Edward Waligorski

hood of Christ, and some fifty young ladies have embraced the religious calling.

The day of the Golden Jubilee is truly a memorable day for the entire parish. In the words of Holy Writ we can say of it: "This is the day which the Lord hath made; let us be glad and rejoice

therein." (Ps. cxvII:24.) Our hearts filled with sentiments of praise and thanksgiving to the Almighty, we open our lips in the words of praise first uttered by the immaculate lips of our Blessed Mother: "My soul doth magnify the Lord, and my spirit hath rejoiced in God my Saviour." St. Luke I, 46-47.

HYMN WDZIĘCZNOŚCI

Czego chcesz od nas Panie! za Twe
hojne dary?

Czego za dobrodziejstwa, którym nie
masz miary?

Kościół Cię nie ogarnie, wszędy pełno
Ciebie.

I w otchłaniach i w morzu, na ziemi, na
niebie.

Złota też, wiem, nie pragniesz; bo to
wszystko Twoje,

Cokolwiek na tym świecie człowiek
mieni swoje,

Wdzięcznem Cię tedy sercem, Panie
wyznawamy,

Bo nad Cię przystojniejszej ofiary nie
mamy.

Tyś Pan wszystkiego świata, Tyś niebo
zbudował

I złotemi gwiazdami słońceś uhaftował
Tyś fundament założył nieobeszłej ziemi,

I przykryłeś jej nagość zioly rozlicznemi.

Za Twojem rozkazaniem w brzegach
morze stoi,

A zamierzonych granic przekroczyć się
boi.

Rzeki wód nieprzebranych wielką hoj-
ność mają,

Biały dzień a noc ciemna swoje czasy
znają.

Tobie kwoli rozliczne kwiatki wiosna
rodzi,

Tobie kwoli w kłosianym wieńcu lato
chodzi,

Wina, jesień i jabłka rozmaite dawa,
Potem do gotowego gnuśna zima wstawa.

Z Twojej łaski nocna rosa na mdle ziola
padnie,

A zagorzale zboża deszcz ożywia snadnie,
Z Twoich rąk wszelkie zwierze patrzy
swej żywności;

A Ty każdego żywisz z Twojej szczerobli-
wości.

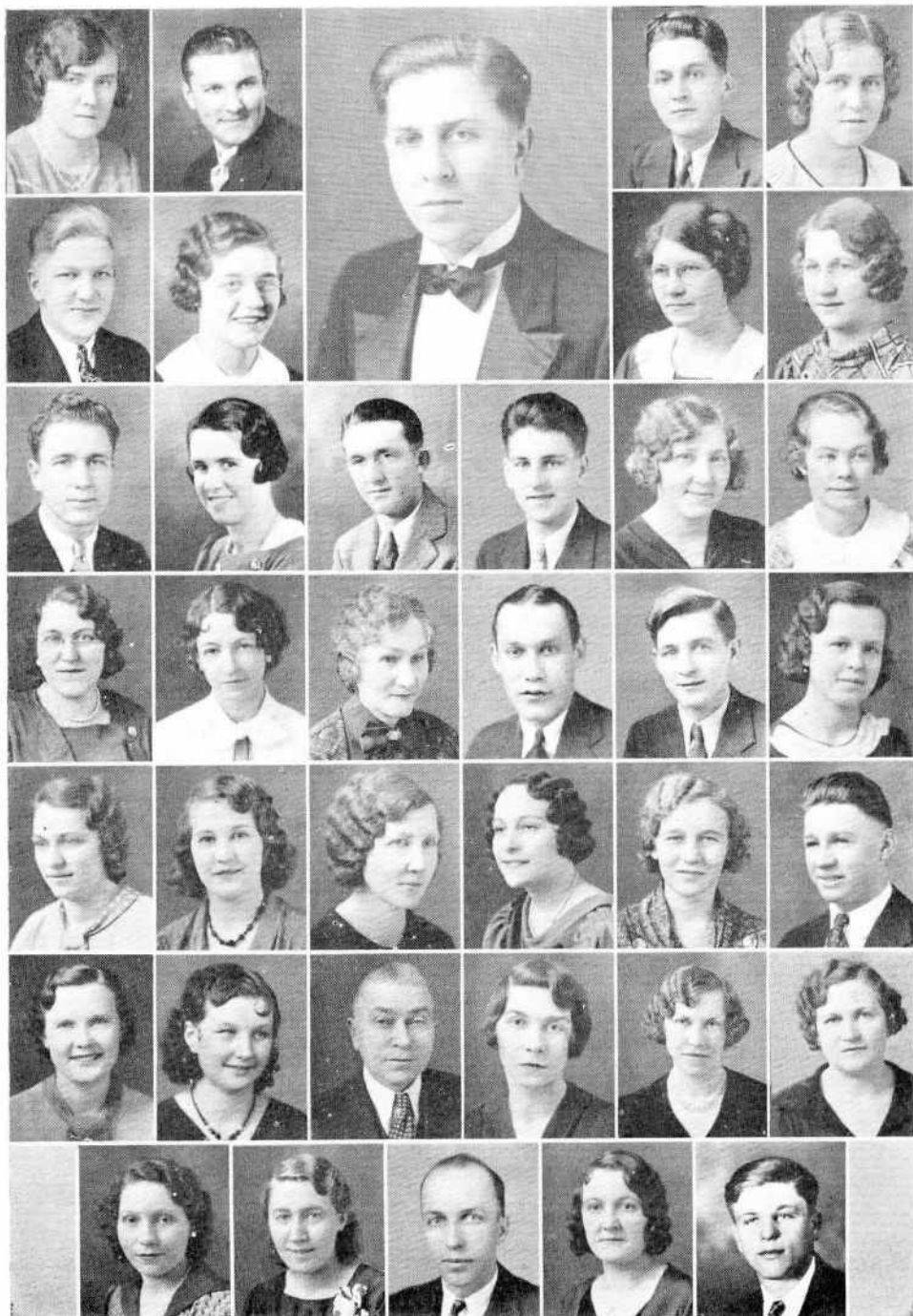
Bądź na wieki pochwalon niesmiertelny
Panie

Twoja łaska, Twa dobroć nigdy nie
ustanie,

Chowaj nas, póki raczysz, na tej niskiej
ziemi,

Jedno niech zawsze będziemy pod skrzy-
dlami Twemi.

Jan Kochanowski.

CHÓR KOŚCIELNY POD DYREKCJĄ p. EDWARD RYCHWAŁSKIEGO

WZOROWY PARAFIANIN

Wzorowy parafianin klęka codziennie do modlitwy rannej i wieczornej, gdyż dzień należy się zaczynać i kończyć z Panem Bogiem.

W niedziele i święta obowiązkowie parafianin wzorowy udaje się do kościoła parafialnego na Mszę Św., na wspólną modlitwę, aby otwarcie zadokumentować swoją wiarę, swoją cześć i wdzięczność Stwórcy. Parafianin wzorowy uczęszcza na rzeszporę niedzielne, na nabożeństwa wielkopostne, październikowe, majowe i ezterwowe; a zwłaszcza na nabożeństwa czterdziesto-godzinne; boć wie on dobrze iż w te dni cała wielka rodzina parafialna korzyść się powinna u stóp ołtarzy Pańskich.

Parafianin wzorowy pojmuje należycie, że sakramenta św. są stróżami i żywicielami gruntownej pobożności chrześcijańskiej i życia prawdziwie katolickiego. Dlatego przyjmuje on często i godnie łączy się z swoim Zbawicielem prawdziwie, rzeczywiście, istotnie utajonym pod postaciami eucharystycznymi.

Parafianin wzorowy świeci przykładem dla wszystkich w składaniu ofiar na utrzymanie kościoła, szkoły, i wszystkie inne dobroczynne cele. Poznaje on dobrze, że celem najgłówniejszym istnienia, zakładania i utrzymania parafii jest jedynie chwala Boża i zbawienie dusz ludzkich.

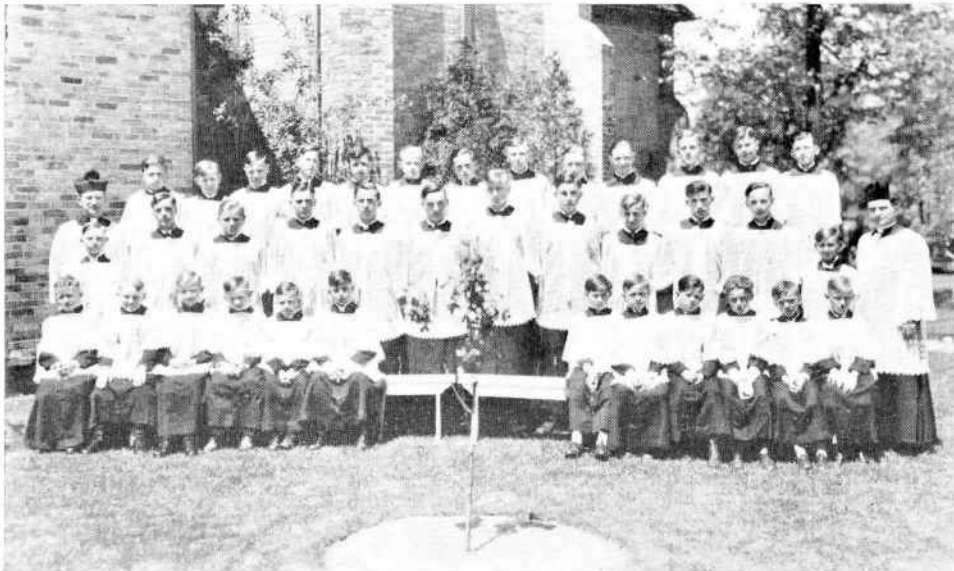
Parafian wzorowy ma w domu dobre książki katolickie; mniejszy i większy katechizm, historię Kościoła Św., Żywoty Świętych, prenumeruje pisma katolickie i wieczorami w dni powszednie, a w niedziele po południu stara się przepędzić kilka chwil na uważnym i pożytecznym czytaniu. Dobra książka katolicka to nieustanny Apostoł w domu.

Parafianin wzorowy należy do jednego lub nawet więcej towarzystw parafialnych bo wie on dobrze, że w łączeniu się w towarzystwa jest nasza siła, w zrzeszeniu się tkwi nasza potęga i pomoc w rozmaitych okolicznościach naszego życia koło kościoła i narodowości.

Parafianin wzorowy wiernie zachowuje posty prawem kościelnym nakazane wiedząc dobrze, że Kościół św. je ustanowił, abyśmy naśladowali Chrystusa Pana, który pościł za nas 40 dni i tyleż nocy, abyśmy udział mieli w zasługach postu i męki Chrystusowej; tudzież ku zmazaniu win i odwołaniu słusznej kary za nie.

Parafianin wzorowy nie zawiera związków małżeńskich zakazanych przez Boga i potępionych przez Kościół Św. katolicki. Parafianin wzorowy posyła dzieci do swej szkoły parafialnej, pomny że szkła parafialna jest fundamentem i ostoją parafii.

Ks. H. Jagodzinski.

MINISTRANCI

Ofiary Jubileuszowe

Z OKAZYI pięćdziesięcioletniej rocznicy parafii następujący złożyli ofiary Jubileuszowe:

Anioły Adorujące	
Antoni i Antonina Stręk.....	\$535.00
Mszal	
Franciszek i Helena Rychwalsey	\$ 36.50
Drzewiczki do Kratek	
Niewiasty Różańcowe	\$ 80.00
Bielizna Kościelna i Dekoracya Kościoła	
Bractwo Dziewie	\$331.18
Ornat Chrystusa Króla	
Parafia	\$125.00
Statua Św. Antoniego i Pedestały	
Parafia	\$360.25
Keeno z Oak Hill	
.....	\$ 53.78
Klub Młodzieży	
.....	\$ 31.30
Pewna Osoba	
W. O.	\$ 25.00
Świeczniki Żałobne	
Michał J. Kruś—Michał Janicki	\$148.50

“BÓG ZAPŁAĆ!”

DLA CIEKAWOŚCI

Z dokumentów parafialnych zacierpujemy następujące fakty:

Pierwsze trzy Chrzty były:

Zuzanna Pepera, córka
Pawła i Konstancji Pepera.
Urodzona: 10-go września, 1884.
Chrzczona: 10-go września, 1884.
Chrzestni: Mikołaj Siuda
Antonina Siuda
Chrztu udzielił Ks. Kandyd Kozłowski.

Nowak Franciszek, syn
Walentego i Anny Nowak.
Urodzony: 11-go września, 1884.
Chrzczony: 13-go września, 1884.
Chrzestni: Antoni Franekowiak
Maryanna Teclaw.
Chrztu udzielił Ks. Kandyd Kozłowski.

Ruda Jadwiga, córka
Piotra i Maryanny Rudy.
Urodzona 15-go września, 1884.
Chrzczona: 15-go września, 1884.
Chrzestni: Józef Rykała
Balbina Zawacka
Chrztu udzielił Ks. Kandyd Kozłowski.

Pierwsze Pogrzeby:

Andrzej Tyczkowski
Urodzony 1810 roku.
Zmarł 10 czerwca 1885.
Pochowany na Mt. Carmel.

Stanisław Kuliński
Urodzony w maju 1885.
Zmarł 14 czerwca 1885.
Pochowany na Mt. Carmel.

Maryanna Markwart
Urodzona w czerwcu 1885.
Zmarł 8-go lipca 1885.
Pochowany na Mt. Carmel.

Pierwsze trzy śluby:

Józef Fend i Ewa Jurkowska
Ślubowali: 31 maja 1885.
Świadkowie: August Jurkowski
Franciszek Bulter.
Ślubu udzielił Ks. M. Grochowski.

Klemens Maryn i Dorota Nalipińska
Ślubowali: 14 czerwca 1885.
Świadkowie: Antoni Cichy
Maryanna Kowalska.
Ślubu udzielił Ks. M. Grochowski.

Józef Wajer i Franciszka Witliff
Ślubowali: 17 czerwca, 1885.
Świadkowie: Franciszka Strzyżewska.
Ślubu udzielił Ks. M. Grochowski.

Stara szkoła Św. Józefa

SZKOŁA ŚW. JÓZEFA

Szkoła Św. Józefa należy do najwspanialszych budynków miasta Manistee. Jest ona 135 stóp długa, 80 stóp szeroka, z cegły czerwonej, z dachem łupkowym. Na pierwszym i drugim piętrze mieszczą się klasy szkolne; jest ich po sześć na każdym piętrze. Na trzecim piętrze znajduje się hala parafialna. Właściwe audytorium jest 80 stóp przez 84 w krzyżu; pomieszczenie może 2.000 krzeseł.

Szkołę tutejszą prowadzą z powodzeniem Wielebne Siostry Felicjanki. Gdy przyjechały do Manistee w roku 1885 nie było jeszcze domu dla Sióstr, dlatego musiały mieszkać w prywatnym domu.

Pierwsze Siostry były:

S. M. Anna
S. M. Junipera

S. M. Pelagia

S. M. Florentyna

(S. M. Izabela - zastąpiła
S. M. Florentynę od Wilkewicz)

Siostry Przełożone (1885-1934) były:

S. M. Anna
S. M. Joanna
S. M. Ignacya
S. M. Augustyna
S. M. Joachina
S. M. Jolanta
S. M. Hugolina
S. M. Krystyna
S. M. Urszula

S. M. Kunegunda
S. M. Albina
S. M. Angela
S. M. Tarcylia
S. M. Leonissa
S. M. Wirginia
S. M. Bernardyna
S. M. Fabiola
S. M. Chryzostoma

Siostry podczas Roku Jubileuszowego były:

S. M. Chryzostoma
S. M. Fidelissima
S. M. Serafia
S. M. Pryscylla

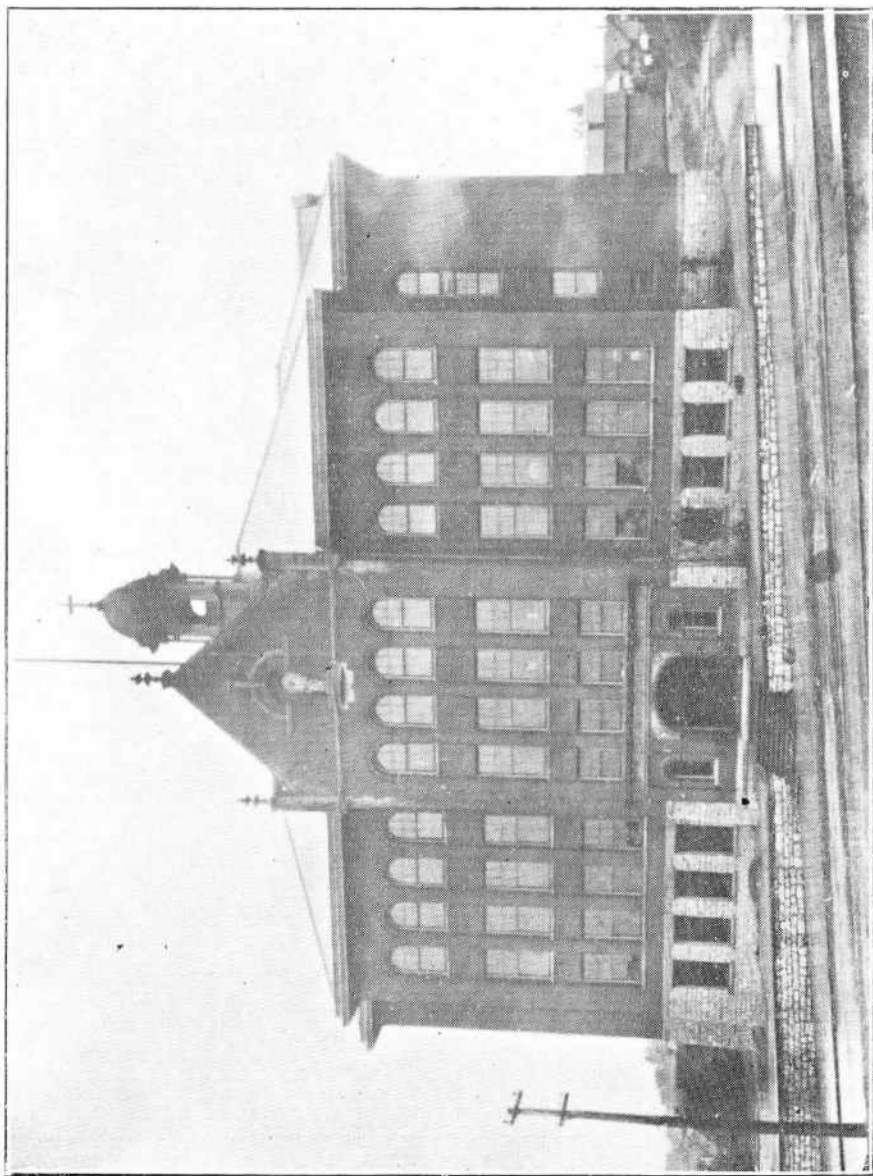
S. M. Dobrosława
S. M. Eleuterya
S. M. Ewangielista
S. M. Poncy

Dzieci na początku było: 250.

Najwięcej dzieci było w roku 1903: 870.

Liczba dzieci w roku (1933-1934) była: 374.

SZKOŁA ŚW. JÓZEFA

**PARAFIA NASZA RÓWNIEŻ SZCZYCI SIĘ POKAŻNĄ LICZBĄ WIEL.
SIÓSTR KTÓRE JAKO PANNY ODDAŁY SIĘ NA SŁUŻBĘ BOŻĄ:**

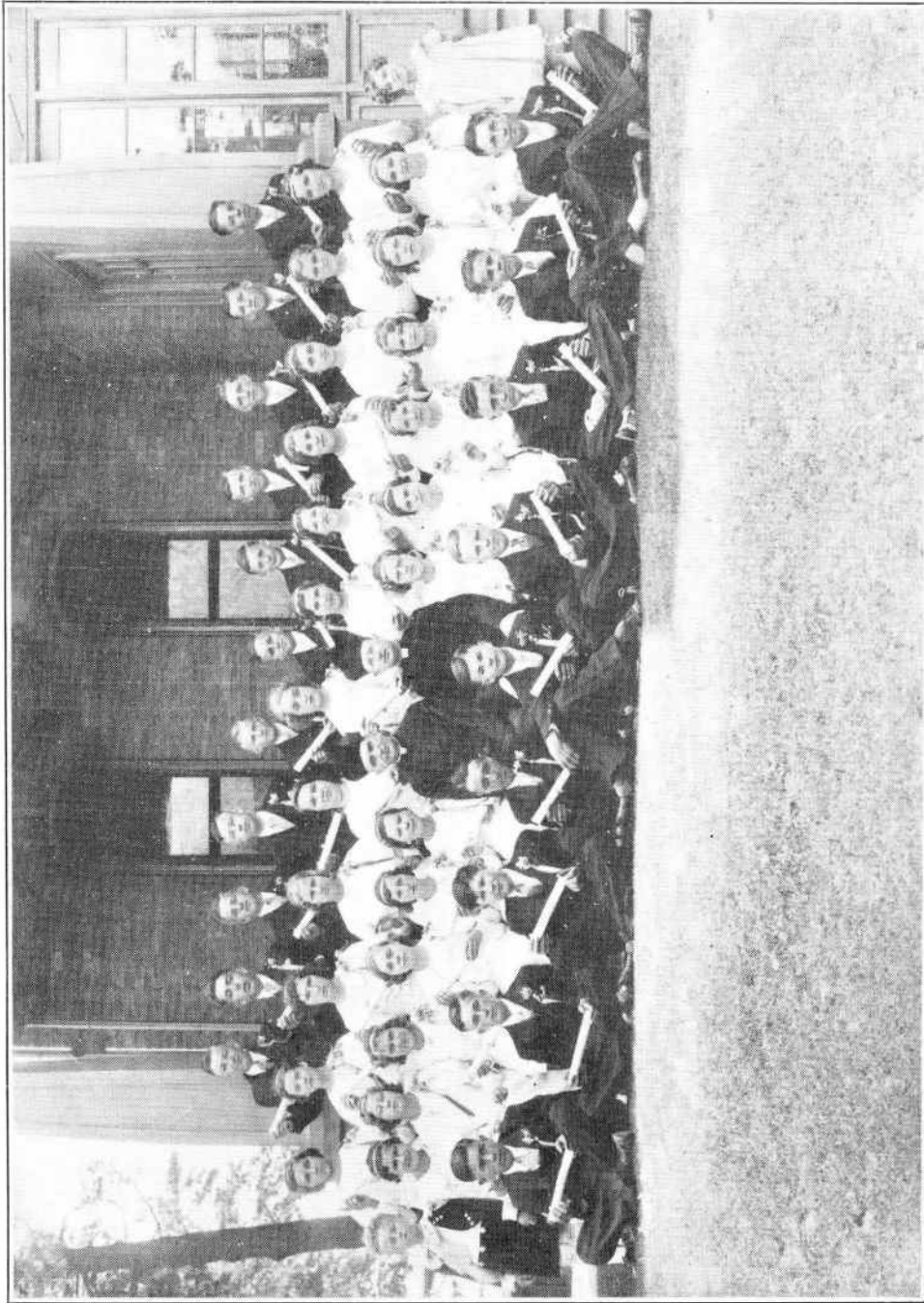
Do Zgromadzenia Sióstr Felicjanek Wstąpiły:

Siostra M. Beatryks	z domu	Popkowska Katarzyna.....	1887.
Siostra M. Felicyta	"	Golembowska Katarzyna	1888
°Siostra M. Tobia	"	Kordus Marya	1888
Siostra M. Kaliksta	"	Swiatłowska Anna	1888
Siostra M. Natalia	"	Kabat Aniela	1888
°Siostra M. Fidelisa	"	Popkowska Antonina	1888
°Siostra M. Bożenna	"	Kruś Elżbieta	1894
Siostra M. Helena	"	Golembowska Urszula	1895
Siostra M. Klotylda	"	Nowak Józefa	1897
Siostra M. Beata	"	Kucharska Marya	1897
Siostra M. Klara	"	Szymańska Józefa	1897
°Siostra M. Hieronima	"	Górska Marya	1898
Siostra M. Cyrylla	"	Tabaka Magdalena	1900
Siostra M. Ewangielista	"	Drzastwa Jozefa	1902
Siostra M. Henryetta	"	Cieha Apolonia	1902
Siostra M. Amanda	"	Ziemkowska Marya	1903
Siostra M. Gabryela	"	Wicińska Pelagia	1906
Siostra M. Dukłana	"	Arciszewska Pelagia	1907
Siostra M. Józefata	"	Górna Katarzyna	1907
Siostra M. Berchmansa	"	Macikowska Rozalia	1907
Siostra M. Boguchwała	"	Chlebanowska Marya	1908
°Siostra M. Sylwina	"	Ziemkowska Aniela	1908
Siostra M. Bogumiła	"	Macikowska Marya	1909
Siostra M. Franciszka	"	Doba Pelagia	1909
Siostra M. Makarya	"	Cieha Klara	1909
Siostra M. Ruperta	"	Guzikowska Rozalia	1909
Siostra M. Humilianna	"	Janusik Marta	1909
Siostra M. Honorata	"	Drzastwa Elżbieta	1910
Siostra M. Jadwiga	"	Tamas Marya	1910
Siostra M. Hilarya	"	Kniola Prakседа	1910
Siostra M. Lucezya	"	Guss Teresa	1912
Siostra M. Kassyana	"	Arciszewska Prakседа	1913
Siostra M. Patrycja	"	Kniola Walerya	1915
Siostra M. Romualda	"	Stuff Marta	1915
Siostra M. Wenaneya	"	Tamas Franciszka	1915
°Siostra M. Prudencya	"	Chlebanowska Rozalia	1915
Siostra M. Konsolata	"	Tarkowska Marya	1917
Siostra M. Akwina	"	Mish Franciszka	1921
Siostra M. Tereneya	"	Kuczvara Wiktorya	1924
Siostra M. Teodozya	"	Kuczvara Elżbieta	1925
Siostra M. Sebastyana	"	Florkowska Regina	1925
Siostra M. Konsylia	"	Żmuda Bernardyna	1928

°—Umarła.

Do Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia:

Siostra M. Pelagia	z domu	Gołęwska Emilia	1914
--------------------	--------	-----------------------	------

GRADUANCI ÓSMIEGO STOPNIA SZKOŁY PARAFIALNEJ, 1934.

PROGRAM

ZŁOTEGO JUBILEUSZU

Niedziela 27go maja

W KOŚCIELE o GODZINIE 10:00 RANO:

Solelna Msza Święta za wszystkich Parafian, Parafii Św. Józefa
..... Ks. Prałat Kazimierz Skory
Asysta do Mszy Św. .... Wiel. Księża Wychowankowie Parafii
Kazanie..... Wiel. Ojciec Cyril Mitera O. F. M.

NA HALI PARAFIALNEJ o GODZINIE 5:00 P. M.:

Bankiet Jubileuszowy. — Kolacja, Orkiestra, Mowy okolicznościowe,
Kwartet chóru parafialnego, Solo—Soprano, Solo—Skrzypce, Duet
—Soprano i Alto, Orkiestra.

Poniedziałek 28go maja

W KOŚCIELE o GODZINIE 9:00 RANO:

Solelna Msza Święta za wszystkich zmarłych Parafian, Parafii Św. Józefa.

O GODZINIE 7:30 WIECZOREM:

Nabożeństwo Dziękczynne. — Kazanie, Procesya, Ciebie Boże Chwalimy

Wtorek 29go maja

W KOŚCIELE o GODZINIE 9:00 RANO:

Solelna Msza Święta za zmarłych XX. K. Kozłowskiego, M. Grochowski-
ego, Ks. Biskupa E. Kozłowskiego, L. Opyrchalskiego, i wszystkich
zmarłych Księży którzy pracowali w parafii Św. Józefa.

Niedziela 3go czerwca

NA HALI PARAFIALNEJ o GODZINIE 7:30 WIECZOREM:

Wieczor Jubileuszowy..... Szkoła Parafialna
Śpiew chóralny
Mowa
Wręczenie Dyplomów Abiturjentom

NIEWIASTY ROŻANCOWE

DZIEWICE ROŻANCOWE

**DZIAŁ O TOWARZYSTWACH PRZY
KOŚCIELE ŚW. JÓZEFA**

Ze wzrostem parafii Św. Józefa powstały
też i rosły różne towarzystwa wzajemnej
pomocy, i tak:

Bractwo Niewiast Różańca Świętego

Założone w początkach parafii.

Obecny Zarząd:

Prezeska.....Korzeniewska Wincentyna
Kasyerka.....Kołasa Marya
Sekretarka.....Łącka Marya

Trzeci Zakon pod opieką Św. Franciszka

Założony w maju 1934.

Obecny Zarząd:

Przełożona.....Żuchowska Tekla
Mistrzyni.....Mish Weronika
Sekretarka.....Raczkowska Katarzyna

**Bractwo Św. Wincentego czyli
Dobroczynności**

Założone w roku 1922.

Obecny Zarząd:

Prezeska.....Dulinska Aniela
Wice-prezeska.....Kubiak Marya
Kasyerka.....Sonefeld Helena

Klub Matek

Założony w roku 1928.

Obecny Zarząd:

Prezeska.....Chycińska Anastazyja
Kasyerka.....Bernaciak Jozefa
Sekretarka.....Rychwalska Teodozyna

Bractwo Panien Niepokalanego Poczęcia

Założone w roku 1891.

Obecny Zarząd:

Prezeska.....Gorczevska Marya
Wice-prezeska.....Gorczevska Prakseda
Kasyerka.....Kolanowska Marya
Zelatorki.....Strzyżewska Leokadya
Malecka Teresa

Klub Młodzieży Św. Stanisława Kostki

Zorganizowane na nowo w roku 1930.

Obecny Zarząd:

Prezes.....Ksiądz Wikary
Wice-prezes.....Gorczevski Alojzy
Sekretarz.....Koniecki Hieronim
Marszałkowie.....Kulinski Bernard
Wojeiechowski Jan

Chór Parafialny

Założony w początkach parafii.

Obecny Dyrygent i organista:

Edward Riehwalwski

Liczba członków obecna: 40.

Bractwo Dzieci Maryi

Założone w roku 1904.

Pod kierownictwem Wielebnych Sióstr.
Do Bractwa należą dzieci szkolne.

Towarzystwo Św. Stanisława Kostki

No. 118.

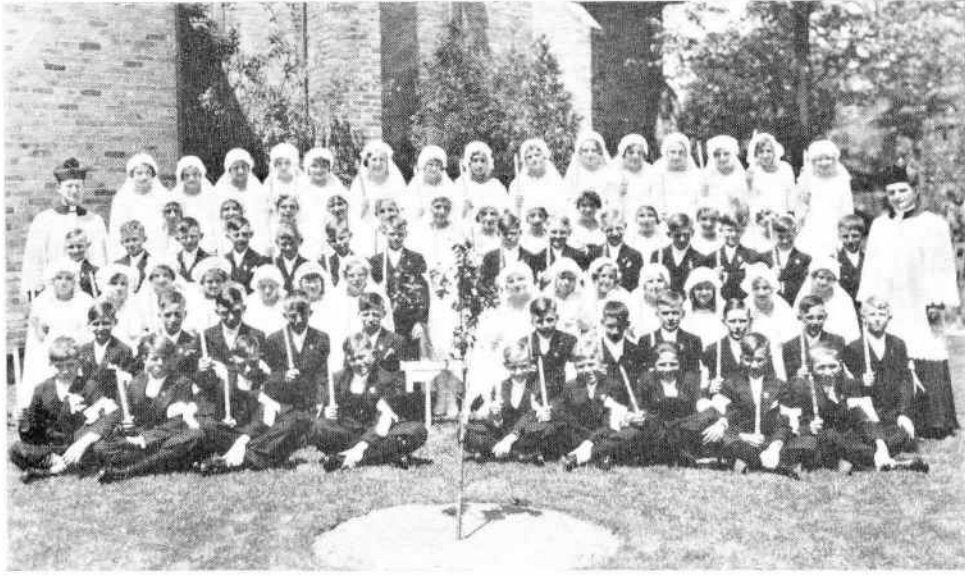
Zjednoczenia Polsko—Rzymsko—
Katolickiego

Założone w roku 1892.

Liczba członków—150.

Obecny Zarząd:

Prezes.....Łącki Jan
Wice-Prezes.....Swiatłowski Wład
Sekretarz i Kasyer.....Łącki Franc.

KLASA PIERWSZEJ KOMUNII ŚWIĘTEJ, 1934

Fr. Kruś, Szef Policyi

R. Kostecki, Dozorca Kościoła

SPIS ŻOŁNIERZY U. S. A.

w latach Wojny Światowej 1917-1918.

Adamski Kazimierz	Królezyk Teodor	Purgiel Bernard
Adamski Leon P.	Kalinowski Leon	Pacholski August
Buchole Stanisław	Kotarak Tomasz	Pietrasik Edward
Bartoszek Jan	Krupa Jan	Piekarski Piotr
Balcer Marcin	Kott Leon	Pepera Paweł
Bładzik Józef	Kuczwarą Michał	Popa Edward
Błażejowski Józef	Kazmierkowski Kazimierz	Piotrowski Hieronim
Błażejowski Leon	Królezyk Walenty	Powalisz Władysław
Błażejowski Piotr	Kostecki Adam	Poleyn Wojciech
Bednarek Jan	Kalka Kazimierz	Popa Józef F.
Boruński Stanisław	Kamiński Józef J.	Rogowski Jan
Burzyński Jan	Kamiński Jan S.	Raczkowski Edward
Białachowski Edward	Kacmarek Wiktor	Sielski Teofil
Chmielewski Józef	Kubanek Jan	Sadowski Walenty
Ciepluch Bolesław	Kott Józef	Smogolecki Edward
Ciepluch Roman	Kujawski Franciszek	Świątek Jakób
Cierpka Emeryk	Lewandowski Edward	Strzyżewski Franc.
Cybart Marcin	Mantych Józef	Sadowski Piotr
Cybart Leon	Marzyński Rajmund	Skoczelaś Piotr
Dalka Franciszek	Michałski Henryk	Sławinski Józef
Demski Franciszek	Mikula Jan	Stepka Władysław
Fryskę Józef	Mikula Stefan	Smogolecki Alojzy
Fojut Jan	Mucha Michał	Szprejda Władysław
Fojut Edward	Mucha Stefan	Światłowski Franc.
Golembiewski Jan	Maternowski Felix	Skrzenta Franc.
Górecki Józef	Muszyński Józef	Steinberg Franc. J.
Goślinowski Jan	Mantych Walenty	Tomaszewski Jozef
Gremezyński Leon	Malinowski Walenty	Tomaszewski Tomasz
Guzikowski Andrzej	Miklaszewski Felix	Tłoczyński Nikodem
Gumienny Jan	Mikulski Piotr	Tłoczyński Józef
Głowczewski Michał	Nowak Antoni	Tyran Franciszek
Gutowski Franciszek	Nowicki Antoni	Wieński Walenty
Hudzinski Franciszek	Nowicki Rajmund	Wojciechowski Józef
Jankowski Jakób	Olejniczak Józef B.	Wojciechowski Henryk
Jankowiak Edward	Ozga Franciszek	Wroblewski Władysław
Janowiak Bernard	Olszewski Józef	Witliff Henryk
Jarka Józef Jr.	Olejniczak Edward	Wieński Ludwik
Jarka Edward J.	Ozdych Jan	Zielinski Jan
Janiszewski Antoni	Ozdych Władysław	Zwiefka Walenty
Kabat Edward	Popa Adam W.	Zawacki Jakob
Kardasz Franciszek	Poleyn Jan	Zielinski Jan A.
Kuziak Bronisław	Piotrowski Franc.	Zielinski James
	Polewczynski Franc.	

Następujący polegli w Wojnie Światowej:

Skrzenta Paweł	Doba Walenty	Nowak Franciszek J.
Tamas Stanisław	Kosnik Antoni	Sosnowski Alexander
Ziemkowski Józef	Skoczelaś Andrzej	Grześ Maximilian

“Służyć Bogu—służąc Ojczyźnie
Służyć Ojczyźnie—służąc Bogu.”

Through the splendid co-operation of the Advertisers appearing on the following pages, it has been made possible to publish this Golden Jubilee Book.

They help us, help them whenever you can.

Niniejszem składamy serdeczne dzięki Tym, którzy swemi ogłoszeniami przyczynili się do wydania pamiętnika. Jako też i wszystkim mówcom, gościom i parafianom, którzy tak licznie przybyli na Złoty Jubileusz naszej parafii.

Jednocześnie Was wszystkich serdecznie prosimy, abyście przy zakupie towarów pamiętali o przemysłowcach nam życzliwych. Popierajcie tych, którzy nas popierają.

Komitet Jubileuszowy

Oby Pan Bóg dalej błogosławił
Wielebnemu Księdzu Proboszczowi,
wszystkim parafianom i przyja-
ciolom Parafii Św. Józefa, w Manis-
tee, Mich.

SIOSTRY FELICYANKI

W dniu tak uroczystym i pamiąt-
kowym dla całej parafii jakim jest
Złoty Jubileusz jej istnienia, dzieci
szkoly Św. Józefa pragną wyrazić
swe gorące uczucia miłości, wdzię-
czności i przywiązania ku niej.

DZIECI SZKOLNE

CITY OF MANISTEE, MICHIGAN

COMMISSION GOVERNMENT

City Manager Plan

COMMISSIONERS

H. L. HILL, Mayor
B. C. BRIGGS
ANTON CARLSON
JOS. A. NOWAK
HALLETT PETERSON
WM. RINGEL
JOHN H. VOIGTS

OFFICERS

OTTO W. DAMROW, City Manager
JNO. S. WATSON, City Clerk
GEO. L. KRUSE, City Treasurer
H. L. CAMPBELL, City Attorney
E. C. HANSEN, M. D., Health Officer
A. G. HOEKZEMA, V. S., Milk Inspector
FRANK KRUSE, Chief of Police
WM. HANSEN, Chief of Fire Dept.

MIKE JANICKI
Funeral Director

Phone 659
Manistee, Mich.

Funeral Home
706 Kosciusko St.

FRANK J. STEINBERG, Florist
Potted Plants, Funeral Designs
and Cut Flowers

Fifth and Sibben Streets

Phone 545 F-1

Residence Phone 545 F-2

Joe Bassarab = Salt City Garage

Day Telephone
556

WRECKER SERVICE

Night Telephone
312-M

Dependable Parts and Repairing

185 Taylor Street

(Satisfaction Guaranteed)

Manistee, Mich.

— Compliments of —

DOCTOR MEADE

MANISTEE, MICHIGAN

C. J. JARKA

DEALER IN

GOLD CROWN FLOUR—HAY, GRAIN AND
SILVER KING COAL

Cor. Quincy and Arthur Sts.

Phone 367

FRANK J. SKIERA

Always at Your Service

PAINTING, PAPERING AND CARPENTER WORK

ESTIMATES GIVEN

807 Engelmann St.

Manistee, Mich.

JARKA CLOTHING CO.

Head-To-Foot Outfitters

348 River Street

Phone 365

Manistee, Mich.

KNUDSTRUP ELECTRIC CO.

GENERAL ELECTRIC

Radios—Ranges—Refrigerators—Washers

WIRING—CONTRACTORS

Phone 400

393 River St.

Manistee, Mich.

AUGUST ZABOROWSKI

Men's and Boys' Furnishings

Shoes and Rubbers

347 River St.

Manistee, Mich.

JOHN L. SWITALSKI

DEALER IN

FURNITURE, RUGS, LINOLEUM, WINDOW SHADES

NEW PERFECTION OIL STOVES

High Quality Merchandise at Lowest Prices Available.

We Appreciate Your Patronage.

346 River St.
Manistee, Mich.

ADAMSKI BROS.

DEALER IN

GENERAL MERCHANDISE

GROCERIES, FRESH AND SMOKED MEATS

HAY AND FEED

OAK HILL

OAK HILL GARAGE

WALTER OZDYCH, PROP.

ALL CAR SERVICE

AUTOMOBILE ACCESSORIES AND BATTERY SERVICE

PHONE 7013 F-12

FRANK GUZIKOWSKI

PAINTER AND DECORATOR

247 SEVENTH ST.

PHONE 809-J

JOHN ZAWACKE'S OIL STATION

JOHN ZAWACKE, PROP.

GROCERIES AND MEATS

LUNCHES AND BEER

OAK HILL

OAK HILL COAL CO.

JOHN T. KOZLOWSKI, PROP.

DEALER IN HIGH QUALITY COAL

PHONE 491 W

MANISTEE, MICH.

JANKOWIAK SERVICE

WALTER JANKOWIAK, PROP.

GASOLINE AND OIL

LUNCHES AND BEER

PHONE 7013 F-21

AT FORK OF U. S. 31 AND FILER CITY ROAD

MICHAEL J. KRUS

Embalmer and
Funeral Director

Efficient, Courteous, Dignified
and

Prompt Service at All Times

— ALSO —

FUNERAL CHAPEL

FOR WHICH THERE ARE NO CHARGES

269 Sixth Street

Phone 412

RALPH J. SOUTHERTON, Florist

MANISTEE GREENHOUSE

FLOWERS FOR ALL OCCASIONS

We Grow Our Own

When you say it with flowers — Say it with ours

JOHNSON & GOUDIE

Plumbing, Heating, Sheet Metal Work

Weir Furnaces, Deming Pumps
Standard and Kohler Fixtures

REPAIR WORK

Cor. River and Division Sts.

Phone 902

— Compliments —

MORRIS G. WAAL

MEAT MARKET

135 Washington St.

Phone 405

AUTO GARAGE COMPANY

EXPERT REPAIRING — ACETYLENE WELDING

Machine Work - Battery Charging and Service

DODGE AND PLYMOUTH CARS AND TRUCKS

Division Street

Phone 43

A Complete Line of Footwear
for the Entire Family

JERUZAL & SWANSON

ALEX BIALIK
LUNCHES AND BEER

ON U. S. 31

— Compliments of —

ED TALBOT

Postmaster

Better Be Sure than Sorry
“Insure-in-Sure Insurance”

We have it

TOM MORRIS

Phone 435

JOZ. FRANCKOWIAK i SYN

SKŁAD

Groserni i Buczerni

Także

Węgla

Cor. Vine and Tenth Sts.

Telephone 710-W

THORSEN'S GULF SERVICE

**The Place Where You and Service
Meet**

71 Division St.

On US-31

SIUDA'S DAIRY CO.

Dealers in

HIGH GRADE MILK AND CREAM

Phone 7000 F-22

Always at your service

U. S.-31 EAT SHOP

SHORT ORDERS, COFFEE, SANDWICHES

Delicious Home Made Chili Beer—Bottle or Draught

Mrs. G. Bright, Prop.

72 Division St.

Phone 9054

FRANK RICHWALSKI

Dealer in

GROCERIES

FRESH and COLD MEATS

DELIVERY SERVICE

Phone 681

On U. S.-31

412 Sibben St.

WM. MERKEY DAIRY

GRADE A MILK

Daily Delivery

Phone 710 RF-2

GUERNSEY MILK

FRANK C. LACKI GENERAL INSURANCE

(Rožna Asekuracija)

Fire, Life, Automobile, Liability, Accident, Health,
Steam Boiler, Windstorm and Hail, Plate Glass,
Workmen's Compensation

—o—

We write all forms of Life Insurance, from 1 day to 60.

—o—

Representing Companies of Financial Strength
and Prompt Claim Service.

Office and Residence—807 Davis Street

Phone 909

Manistee, Mich.

COMPLIMENTS OF
THE
MANISTEE EXAMINER

OLE'S BEER GARDEN ALWAYS AT YOUR SERVICE

Lunches and Dancing Every Night

172 Eighth St.

Phone 37

JOSEPH E. JACH

Retail Dealer in

MEATS AND GROCERIES

221 Fifth St.

Phone 158

MIKE KRUS

Dealer in

GROCERIES and COLD MEATS

919 Davis St.

Manistee, Mich.

SWANSON BROS. SERVICE

1300 MAIN STREET

STANDARD OIL PRODUCTS

GARAGE
TOWING DAY OR NIGHT

Day Phone 9097
Night Phone 181-J

GROCERIES **HENRY HAWLEY** MEATS

Meet your Friends at Hawley's Tavern
where you may Enjoy the best Sandwiches and Beer in Town

Phone 9098

On U. S. 31

Manistee, Mich.

SOUTH SIDE COAL YARDS

JOSEPH JOZWIAK

Dealer in

Soft and Hard Coal

Office and Coal Yards---12th and Maple Sts.

Phone 18

MAX KADZBAN

ICE CREAM, SHERBETS AND ICES

ALSO

POOL AND BILLIARDS

327 River St.

Phone 354

MARTIN ADAMCZAK

GROCERIES AND PROVISIONS

Buyer of Live Stock and Poultry

Phone 360

Manistee, Mich.

MANISTEE ICE & COAL CO.

OTTO PETERSON, Prop.

For Prompt Service

Phone 130

Arthur St.

ART LOKEN

WATCH, CLOCK AND JEWELRY REPAIRING
FINEST OF WORKMANSHIP

Foster's News Stand

Phone 125

NEW FOOD MARKET

W. S. BORUCKI, Prop.

Meats and Groceries

We Deliver

Phone 688

Greetings and Best Wishes to St. Joseph's Parish

Manistee Aerie No. 1765

Fraternal Order of Eagles

CONGRATULATIONS

ROSS DAIRY CORPORATION

— PURE ICE —

Pasteurized Milk, Cream and Ice Cream

Daily Delivery

Phone 306

FERGUSON'S ELECTRIC STORE

Commercial **FRIGIDAIRE** Domestic

Electrical Work—Electrical Appliances—Timken Silent Automatic Oil Burners

Ironers---MAYTAG---Washers

318 River St.

Phone 215

Manistee, Mich.

H. E. WALSH

Barber

With Compliments 185 Eighth St.

— Compliments of —

JOHN A. JACH

Manistee, Mich.

— Compliments of —

R. E. "Chick" FOSTER

County Clerk

ALWAYS AT YOUR SERVICE

W. H. MARTINDILL

County Treasurer

— Compliments of —

MICHAEL F. MARTIN

Sheriff of Manistee County

— Compliments of —

MAX C. HAMLIN

Attorney

— Compliments of —

Raymond "Pat" Martineau

Register of Deeds

RED CROSS PHARMACY

FRANK C. ADAMSKI, Prop.

Drugs, Photo Supplies and
Fishing Tackle

380 River Street

Manistee, Mich.

*The Home of
Family Loaf*

SCHMELING'S BAKERIES

Wholesale and Retail

302 First St.
Phone 81

134 Sibben St.
Phone 596

A Home Owned Bakery

**MIKLAS
ECONOMY
MARKET**
"WE SPLIT THE NICKELS"

PICTURES TELL THE STORY

Portrait

Kodak Finishing

Commercial

Scenic Views

Copying

Coloring

DURBIN STUDIO

C. L. DURBIN, Proprietor

69 Maple St.—Opposite Post Office

Phone 759

Manistee, Mich.

—COMPLIMENTS OF—

BENJAMIN A. SCHALLEAU

ELECTRICIAN

605 Ramsdell Street

Telephone 873

COMPLETE ONE STOP SERVICE

Goodyear Tires

Sinclair Products

Exide Batteries

MACKIN TIRE & BATTERY CO.

Phone 177

Free Road Service

SOUTH SIDE ICE & GROCERY CO.

JOHN ROZGA, Prop.

For Prompt Service

240 Ninth Street

Call 833-J

CARL JEPSEN

MEAT MARKET

FRESH, SALT AND SMOKED MEATS

Meet us for Good Meats

904 Vine Street

Phone 138

MANISTEE AUTO PARTS CO.

At Your Service

AUTOMOTIVE PARTS--MACHINE WORK

Phone 863

314 Sibben St.

== GET IT HERE ==

Beer by the Glass, Case, Pony, Keg or Barrel

Also Magazines, Papers, Tobaccos and Concertinas

Phone 555

YANKEE'S

River St.

LAHR TIRE & REPAIR CO.

J. E. LAHR, Prop.

299 River St.

Telephone 271

Manistee, Mich.

MAX PIOTROWSKI

== Fine Shoe Repairing ==

408 River St.

Manistee, Mich.

CHARLES HALPER

QUALITY SERVICE

Cold Meats and Groceries

603 Cypress St.

Telephone 421

MEYER & WAHR

🌀 Everything in Hardware 🌀

87 Division St.

Phone 490

ESTELLE KRUSNIAK
BEAUTY SHOPPE

ALL STYLES OF HAIR DRESSING

232 Fifth St.

Phone 895-J

CONGRATULATIONS

Thompson's Men's Store

Parafji Św. Józefa

3 Okazji Złotego Jubileuszu Istnienia

Życzy Dalszego Jak Najlepszego Powodzenia i Rozwoju

ZJEDNOCZENIE POLSKIE
RZYMSKO KATOLICKIE W AM.

Pod Opieką Boskiego Serca Jezusa

Członków 160,000

Zasobów \$14,500,000.00

Zapraszając Przytem Wszystkich Parafian—Starszych, Młodzież i Działwę
w Szeregi Tow. Św. Stanisława Kostki Nr. 118 Z. P. R. K.

Wstęp Wolny—Egzaminacja Lekarska Opłacona z Kasy

Zapiszcie Się Dziś :- Nie Odkładajcie
do Jutra

Jan J. Olejniczak, Prezes

Klara Pałczynska, Wice-prezeska

Ks. B. F. Celichowski, Kapelan

W. J. Przybylinski, Sekr. Gen.

Józef L. Kania, Wice-prezes

Józef J. Barć, Skarbnik

GŁÓWNE BIURA

984-986 Milwaukee Ave.

- - - -

Chicago, Ill.

— Compliments of —

“DOC” GRANT’S SERVICE

Shell Oils and Gases

Phone 427-J

Maple & First

— Compliments of —

CHRIST BALDNER

SPECIALIZING IN

Cleaning, Pressing and Repairing

Phone 927

325 First St.

— Compliments of —

Nelson Paint & Wall Paper Store

Cor. First and Division

— Compliments of —

Northern Creamery Co.

Gold Coin Butter and McCool’s Velvet Ice Cream

Phone 247

Olson Lumber Company

MANUFACTURERS AND DEALERS IN

LUMBER, SHINGLES, LATH, FLOORING, SIDING

Ceiling, Moulding, Sash, Doors, Roofing, etc.

Phone No. 40

Mill and Office: 166 to 176 Harrison St.

LLOYD & SMITH

Plumbing and Heating

Hot Air Furnaces, Tinning, Sewer Pipe, Electrical Supplies

429 River St.

Phone 15

FOR GOOD COAL
and Good Service

Call 489

STEVE'S COAL YARD

Coal---Coke---Wood

500 Water St.

MILLER'S HARDWARE

Everything in Hardware

374 River St.

Phone 162

— Compliments of —

BEA'S BEAUTY SHOPPE

AND

Casmir Piotrowski's Barber Shop

480 River St.

Phone 461

For Home Decorating

We handle

Imperial Washable Wall Papers and
Lowe Brothers High Standard Paints

Our Experienced Men are Always at Your Service.

John P. Anderson's Paint Shop

Phone 611-F2

JOE'S SHOE SHOP

J. B. OLENICZAK, Prop.

For Quick Service and
Quality Shoe Repairing

See

JOE, the SHOE EXPERT

245 Fifth St.

On U. S. 31

Heartiest Congratulations

STATE REPRESENTATIVE

“CHET” P. EMUNSON

—COMPLIMENTS OF—

MANISTEE ELKS

The J. H. SHULTS CO.

Complete Printing

Service

Phone 183

278 River St.

— Compliments of —

Noud Lumber Co.

Manistee, Michigan

KNIGHTS OF COLUMBUS

Manistee Council No. 853

Manistee, Michigan

1904

1934

MANISTEE BUMP AND PAINT SHOP

JOE GREGORSKI, Prop.

EXPERT BODY AND FENDER WORK

Duco Refinishing

305 First St.

Phone 62

F. G. NALIPINSKI

Hay, Flour, Feed, Wood, Coal and Cement

Cor. Monroe and Cleveland Sts.

Phone 355

DE SOTO and
PLYMOUTH
Sales and Service

TIRES AND BATTERIES

HILL MOTOR SALES

Cor. River and Division Sts.

Phone 200

Arvid Johnson, Residence Phone 680 — Herman Kempf, Residence Phone 806 W

JOHNSON & KEMPF

General Contractors

Carpenter, Cabinet, Concrete and Mason Work

Office and Shop: 249 River St. Phone 544

Manistee, Mich.

---

*“Have Your Work Done by
a Man Who Knows How”*

Carpenter and Builder

FRANK SCHONS

609 Fairview Ave.

Phone 1006-J

ST. STANISLAUS KOSTKA

Young Men's Club

Offers Hearty Congratulations to

ST. JOSEPH'S PARISH

on its

1884

GOLDEN ANNIVERSARY

1934

BOEHR'S

GARMENTS AND RUGS
CLEANED

Dyeing and Pressing

390 River St.

Phone 249

— Compliments of —

Central Drug Store

Chas. J. Anderson, Prop.

339 River St.

Manistee, Mich.

— Compliments of —

BILLIE'S CLOTHES SHOP

MANISTEE

— Compliments of —

CITY DRUG STORE

Manistee, Michigan

LEADING STUDIO

The Oldest Studio in Your Town

Giving Quality Workmanship at Honest Prices

CONAT BROS.

Photographers

J. W. CONAT, Owner

Studio, 55 Poplar St.
Phone 289

MANISTEE, MICH.

Specjalisty w Asekuracy i
od Ognia i Wichru

Najstarsze Polskie Biuro

Asekuracyjne i Notaryalne w Manistee
Istnieje od Roku 1915.

Rzetelna Obsługa

DEMBINSKI i SYN

JOZEF F. DEMBINSKI — KAZIMIERZ J. DEMBINSKI

OAK HILL

Telefon 910-J

Manistee, Michigan

PEOPLE'S CASH MARKET

WHERE PEOPLE AND SERVICE MEET

E. J. SCHINDLER

WE DELIVER

Phone 1011

319 Sixth St., Manistee, Mich.

FRANK CZESZAK'S TAVERN

BEER GARDEN -- LUNCHEES -- DANCING

PIANO TUNING

also

Wholesale and Retail Broom Maker

715 Kosciusko Street

PIERSON & TRIMBLE

FIRE INSURANCE,
CASUALTY and ACCIDENT INSURANCE

61 Maple Street

Phone 135

FABER OIL CO.

DISTRIBUTING

GULF REFINING CO.

PRODUCTS

MANISTEE - MICH.

71 DIVISION ST.

PHONE 17F1

Miller's News Agency

HANCOCK STREET

Magazines - Newspapers

— Compliments of —

City Coal Co.

"BOB" McINTOSH

— Compliments of —

Harry A. Johnson

Better Clothes for the
Man Who Knows

THE STORE FOR MEN

KISZELIK'S AUTO PARTS

Dealer in

**NEW AND USED AUTO PARTS AND
ACCESSORIES**

Wrecking Yards in Parkdale

Phone 899

— Compliments of —

OTTO R. JUSTMANN

PLUMBING AND HEATING

Phone 553 F-2

133 Washington St.

—Compliments of—

FRANK S. DEMBINSKI

Clerk

Manistee National Forest
Purchase Unit

JOHN ZAIGER, Jr.

Cigars—Cigarettes—Drinks

Phone 645

Candy for Sweethearts, Wife
and Kiddies

187 Eighth St. Manistee, Mich.

MRS. LEO KALKA

MEATS and GROCERIES

On U. S.-31

Oak Hill

**GIBSON-HAUCK COAL
COMPANY**

For

COALS OF QUALITY

—Compliments of—

H. A. "Chick" FOSTER

Heartiest Congratulations

AUG. A. MACIKOWSKI

COMPLIMENTS OF

Consumers Power Co.

